

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Фізико-математичний факультет
Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД У ПЕДАГОГІЦІ

Електронний посібник
для самостійної роботи та дистанційного навчання
здобувачів освітнього ступеня «магістр»
(денна форма навчання)

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Полтава

2020 рік

Зміст

Укладачі	3
Вступ.....	5
Опис навчальної дисципліни	6
Анотовані конспекти лекцій	9
Методичні вказівки (рекомендації) до семінарських занять	17
Методичні вказівки (рекомендації) до самостійної роботи.....	30
Модульний контроль знань магістрантів.....	34
Поточний контроль знань магістрантів	37
Семестровий контроль знань магістрантів	41
Комплексна контрольна робота (ККР).....	44
Критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів.....	55

Укладачі

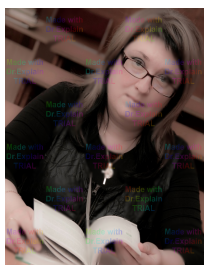
Ільченко Олена Юріївна

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної педагогіки та андрагогіки
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка,
м. Полтава, Україна,
ORCID ID 0000-0003-4869-274
ilchenko.olena@gmail.com

Кононець Наталія Василівна

доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та суспільних наук
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»,
м. Полтава, Україна,
ORCID ID 0000-0002-4384-1198
natalkapoltava7476@gmail.com

Гендерний підхід у педагогіці : електронний посіб. для самостійної роботи та дистанційного навчання здобувачів освітнього ступеня «магістр» (денна форма навчання) спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка /укладачі: О.Ю. Ільченко, Н.В. Кононец. – Полтава, 2020. – 58 с.

Рецензент електронного посібника:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і
методики технологічної освіти
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В.Г. Короленка

А. Ю. Цина

Електронний посібник для самостійної роботи та дистанційного навчання здобувачів освітнього ступеня «магістрії» (денна форма навчання) спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка «Гендерний підхід у педагогіці» затверджено і рекомендовано вченою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (протокол № 4 від 29.10.2020 р.).

Вступ

Метою навчального курсу «Гендерний підхід у педагогіці» є підготовка магістрантів до усвідомлення ролі і значення гендерного підходу в сучасних реаліях, розуміння сутності гендерних проблем у педагогіці, формування гендерного формату мислення, гендерної свідомості, вільної від статево-рольових стереотипів, вивчення та узагальнення різноманітних форм і методів гендерного виховання і соціалізації особистості.

Фундаментальні знання, які студенти отримують в результаті вивчення даного навчального курсу, забезпечують системну трансформацію педагогічного процесу вищої школи відповідно до закону України "Про вищу освіту" (2014), "Національної стратегії розвитку освіти на 2012-2021 роки" і пов'язані, насамперед, із якісною перебудовою соціально-педагогічних відносин викладача і студента у вищій школі.

На вивчення дисципліни відводиться 120 год., 4 кредити ECTS, з них: на денній формі навчання – лекційних – 20 год., семінарських – 20 год., самостійної роботи – 80 год. Вид підсумкового контролю – залік.

Здобувач освітнього ступеня «магістр» повинен мати наступні очікувані **результати навчання з дисципліни:**

1. Знати поняттєво-категоріальний апарат гендерної педагогіки, характеризувати її принципи і структурні компоненти.
2. Аналізувати сутність гендерних проблем у педагогіці, усвідомлювати роль і значення гендерного підходу в педагогічній теорії і практиці.
3. Володіти методикою реалізації гендерного підходу у педагогічному процесі.
4. Будувати відносини між людьми на засадах толерантності, паритетності, визнання й поваги до гендерних відмінностей.

Враховуючи сучасні умови модернізації вищої школи, пріоритетність і важливість самостійної роботи у підготовці здобувачів, нами розроблено електронний посібник для їх самостійної роботи. Мета даного навчального посібника – допомогти здобувачами освітнього ступеня «магістр» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки в ґрунтовному оволодіння навчальної дисципліни «Гендерний підхід у педагогіці». До змісту електронного посібника входить: опис навчальної дисципліни, анотований зміст лекцій, методичні вказівки (рекомендації) до проведення семінарських занять, самостійної роботи, матеріали контролю знань магістрантів (поточний, семестровий, модульний), критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів, інструктивно-методичні матеріали з виконання комплексних контрольних робіт.

Опис навчальної дисципліни

Шифр і назва галузі знань:

01 Освіта/Педагогіка

Шифр і назва спеціальності (предметної спеціальності):

011 Освітні, педагогічні науки

Тип і назва освітньої програми:

освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Семестр: 2

Статус НД: вибіркова

Кількість кредитів/годин: 4/120

Види індивідуальних завдань (за наявності): не передбачено робочою навчальною програмою.

Вид підсумкового контролю: залік у 2 семестрі

Мета: підготовка магістрантів до усвідомлення ролі і значення гендерного підходу в сучасних реаліях, розуміння сутності гендерних проблем у педагогіці, формування гендерного формату мислення, гендерної свідомості, вільної від статево-рольових стереотипів, вивчення та узагальнення різноманітних форм і методів гендерного виховання і соціалізації особистості

Результати навчання (РНД):

1. Знати поняттєво-категоріальний апарат гендерної педагогіки, характеризувати її принципи і структурні компоненти.
2. Аналізувати сутність гендерних проблем у педагогіці, усвідомлювати роль і значення гендерного підходу в педагогічній теорії і практиці.
3. Володіти методикою реалізації гендерного підходу у педагогічному процесі.
4. Будувати відносини між людьми на засадах толерантності, паритетності, визнання й поваги до гендерних відмінностей

Форми і методи навчання:

Форми: лекції, семінарські заняття, самостійна робота студентів (аудиторна, позааудиторна, консультації).

Методи за характером навчально-пізнавальної діяльності студентів: проблемного навчання (проблемного викладення матеріалу, створення проблемних ситуацій, групова дискусія); частково-пошуковий (евристичних запитань); дослідницький (наукові доповіді, наукові повідомлення).

Методичні прийоми як компоненти методів: вербальні (бесіда, розповідь, пояснення, дискусія); ілюстративно-демонстраційні (ілюстрування). прикладні (практичні завдання); інтерактивні (мозковий штурм, кооперовано-групова).

Методи за формою організації: лекції (інтерактивна лекція, лекція-дискусія); семінари; самостійна робота студентів (позааудиторна, науково-дослідна робота студентів); ділові ігри; практики (виробничі практики)

Система оцінювання:

– методи оцінювання:

усний контроль (усний індивідуальний, усний фронтальний, усний кооперовано-груповий); письмовий контроль (письмовий індивідуальний, письмовий фронтальний, письмовий експрес контроль); тестовий контроль; контроль практичної діяльності (виконання контрольних практичних завдань); метод самоконтролю.

– критерії оцінювання:

Сума балів, накопичених студентом у процесі вивчення навчальної дисципліни	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни
90-100	Високий рівень досягнення кожного із запланованих результатів навчання, а саме: 1) має ґрунтовні знання поняттєво-категоріального апарату гендерної педагогіки, характерні принципи і структурні компоненти; 2) демонструє глибокий аналіз сутності гендерних проблем у педагогіці, усвідомлює роль і значення гендерного підходу в педагогічній теорії і практиці; 3) володіє методикою реалізації гендерного підходу у педагогічному процесі; 4) демонструє високий рівень побудови відносин між людьми на засадах толерантності, паритетності, визнання й поваги до гендерних відмінностей.
75-89	Достатній рівень досягнення кожного із запланованих результатів навчання, а саме: 1) має систематизовані знання поняттєво-категоріального апарату гендерної педагогіки, характерні принципи і структурні компоненти; 2) демонструє здатність до аналізу сутності гендерних проблем у педагогіці, усвідомлює роль і значення гендерного підходу в педагогічній теорії і практиці; 3) володіє засобами реалізації гендерного підходу у педагогічному процесі; 4) демонструє достатній рівень побудови відносин між людьми на засадах толерантності, паритетності, визнання й поваги до гендерних відмінностей.
60-74	Мінімально-достатній рівень досягнення кожного із запланованих результатів навчання, а саме: 1) має знання поняттєво-категоріального апарату гендерної педагогіки репродуктивного характеру, мінімально-достатньому рівні характеризує її принципи і структурні компоненти; 2) демонструє мінімальну здатність до аналізу сутності гендерних проблем у педагогіці, усвідомлює роль і значення гендерного підходу в педагогічній теорії і практиці; 3) обізнаний із засобами реалізації гендерного підходу у педагогічному процесі; 4) демонструє мінімальний рівень побудови відносин між людьми на засадах толерантності, паритетності, визнання й поваги до гендерних відмінностей.
35-59	Недостатній рівень досягнення кожного із запланованих результатів навчання, а саме: 1) має фрагментарні знання поняттєво-категоріального апарату гендерної педагогіки, не повно розуміє її принципи і структурні компоненти; 2) демонструє початкові вміння аналізу сутності гендерних проблем у педагогіці, не повно усвідомлює роль і значення гендерного підходу в педагогічній теорії і практиці; 3) не володіє засобами реалізації гендерного підходу у педагогічному процесі; 4) не виявляє вміння побудови відносин між людьми на засадах толерантності, паритетності, визнання й поваги до гендерних відмінностей.
0-34	Результати навчання практично відсутні.

Основні інформаційні джерела:

1. Булатова Л. О. Гендерна освіта в вузі. В 2-х ч. Ч.ІІ.: Гендерна педагогіка: Навч.-метод. посіб. для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Л. О. Булатова. – Суми : Сум. ДПУ, 2001.
2. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В. Гайденко, А. Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. – 230 с.
3. Ільченко О.Ю. Гендерний підхід як прогресивний напрям теоретичного пізнання та інтерпретації педагогічної дійсності / О.Ю. Ільченко // Збірник наукових праць БДПУ (Педагогічні науки). – Бердянськ. – БДПУ, 2012. – №4. – С. 101–111.
4. Клецина И. С. Психология гендерных отношений: Теория и практика / И. С. Клецина. – СПб.: Алтейа, 2004. – 78 с.

5. Кравець В. П. Педагогіка та психологія: гендерний аспект: Навч. посіб. / В. П. Кравець, О. М. Кікінеджи. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2004. – 208 с.
6. Основи теорії гендеру: Навч. посіб. – К. : «К.І.С.», 2004. – 268 с.
7. Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку. – К. : ПЦ «Фоліант», 2004. – С. 45-105.

Електронні ресурси:

1. <http://www.dnpb.gov.ua/>
 2. <http://elcat.pnpu.edu.ua:82/>
 3. <http://pidruchniki.ws/pedagogika>
 4. <http://pedpresa.com/>
 5. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pena/index.html
 6. <http://www.intellect-invest.org.ua/>
- <http://www.osvita-ua.net/school/technol/313>

Забезпечення: навчально-методичний комплекс дисципліни, підручники, навчально-методичні посібники, мультимедійне обладнання.

Змістовий модуль I.

Гендерний підхід – методологічний орієнтир дослідження освітньої теорії і практики

Лекція 1.

тема 1. Предмет і завдання курсу «Гендерний підхід у педагогіці»

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ: гендер, гендерний підхід, гендерний підхід в педагогіці, гендерна парадигма, навчальний курс «Гендерний підхід в педагогіці», педагогіка.

питання:

1. Мета, предмет і завдання навчального курсу «Гендерний підхід у педагогіці».
2. Сутність гендерної парадигми в педагогічній науці.
3. Зміст дефініцій «гендер», «гендерний підхід», «гендерний підхід у педагогіці».
4. Концептуальні засади гендерного підходу в педагогіці.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Доведіть необхідність упровадження гендерного підходу в освітню галузь.
2. Розкрийте зміст дефініцій «гендер», «гендерний підхід», «гендерний підхід в педагогіці».
3. Назвіть і охарактеризуйте основні шляхи подолання сексизму.
4. Дайте визначення поняттям: «гендерна педагогіка», «гендерна ідентичність», «гендерні ролі», «гендерна асиметрія».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Булатова Л.О. Гендерна освіта в вузі. В 2-х ч. Ч.ІІ.: ГЕНДЕРНА ПЕДАГОГІКА: Навчально-методичний посібник для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Л.О. Булатова. – Суми: СумДПУ, 2001. – 123 с.
2. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.
3. Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку. – К.: ПЦ „Фоліант”, 2004. – С.45-105.
4. Основи теорії гендеру: Навч. посібн. – К.: “К.І.С.”, 2004. – 268 с.

АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

Гендер – соціальна особливість статі людини, на відміну від біологічної статі (sex), соціально-рольовий статус, який визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності. Гендерна парадигма – теоретичний взірць (тип) розподілу гендерних ролей між статями в суспільстві зо всіма наслідками, що виходять з такого розподілення: економічними, політичними, соціальними, культурними та психологічними.

Гендерний підхід – методологічний орієнтир дослідження освітньої теорії і практики, сутність: 1) в оцінці невідповідності чи гендерної паритетності у взаємодії жінок і чоловіків, поясненні специфіки цієї взаємодії, урахуваючи багатоваріантний вплив усіх факторів суспільного життя; 2) регулюванні й забезпеченні гендерного балансу через гальмування проявів сексизму і дискримінації, подолання гендерних стереотипів «фемінності» й «маскулінності»; 3) підтримці змін та перетворень у становищі і статусі жінок та чоловіків, сприянні утвердженню між ними справедливості і гуманізму й, зрештою, – створенні перспектив формування цивілізованого демократичного суспільства гендерної рівності; 4) відповідності соціальному замовленню, системі цінностей, норм та уявлень суспільства про «жіноче» і «чоловіче».

Мета, предмет і завдання навчального курсу «Гендерний підхід у педагогіці».

Лекція 2.

ТЕМА 2. Формування і розвиток гендерного підходу в педагогічній науці і практиці.

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ: гендерний підхід, гендерний підхід в педагогіці, методологія педагогіки, генеза розвитку.

ПИТАННЯ:

1. Генеза розвитку гендерного підходу в педагогіці.
2. Роль і значення педології як науки. Охарактеризуйте традиційну педагогіку.
3. Сутність критичної педагогіки.
4. Роль і значення феміністичної педагогіки в розвитку гендерного підходу в освіті. Назвіть і охарактеризуйте методологічні теорії фемінізму.
5. Причини фемінізації освіти і науки у XXI ст.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Поясніть, у чому полягає альтернативний підхід, міждисциплінарний, означений терміном як Women's studies (жіночі дослідження, жіночі студії).
2. Проаналізуйте сучасні теорії чоловічої та жіночої сексуальності.
3. Як відтворюються інструментальна та експресивна роль в системі функціонального підходу (Т.Парсонс, Р.Бейлз)? Відповідь обґрунтуйте.
4. Охарактеризуйте концепцію андрогінії С.Бем. Що таке теорія гендерної схеми?
5. Розкрийте сутність методології гендерного аналізу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Введение в гендерные исследования. Ч.1: Учебное пособие / Под ред. И.А.Жеребкиной – Харьков: ХЦГИ, 2001; СПб.: Алетейя, 2001. – 34 с.
2. Гендерный подход в дошкольной педагогике: теория и практика. Монография в 2-х частях под ред. к.пед.наук Штылевой Л.В. Мурманск: ОУ КРЦДОиРЖ, 2001. – 200 с.
3. Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність / Упорядники О.М.Руднева, О.Р.Дашковська; наук. ред. А.П.Гетьман. – Харків: Право, 2000. – 130 с.
4. Клецина И.С. Психология гендерных отношений: Теория и практика. – СПб.: Алтейя, 2004. – 78 с.

АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

Гендерний підхід в педагогіці. Сутність. Генеза розвитку. Педологія. Традиційна педагогіка. Критична педагогіка (Л. Альтюссер, П. Бордо, Б. Бернштейн, А. Грамши, А. Макларен та ін.). Феміністична педагогіка (Г. Бреслав, А. Мішель, Б. Хасан та ін.). Методологічні теорії фемінізму: концепція ліберального фемінізму (Д. Міль, С. Оукін, Дж. Річардс, Е. Россі, Е. Стентон, Б. Фрідан та ін.), концепція соціал-фемінізму (А. Бебель, М. Бекстон, С. Бовуар, О. Колонтай, Дж. Мітчел, Х. Хартман, К. Цеткін та ін.), концепція радикального фемінізму (М. Віттіг, К. Гиліген, А. Джаггар, П. Грімшоу, Л. Ірігарей, П. Розенберг, Е. Сіску, С. Хардіг та ін.).

ЛЕКЦІЯ 3.

ТЕМА 3. Методолого-теоретичні основи гендерного підходу в педагогіці.

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ: гендерний підхід в педагогіці, методологія педагогіки, концепції, наукові теорії, мета, завдання.

питання:

2. Гендерний підхід у педагогіці. Методологія педагогіки.
3. Теоретичні та методологічні проблеми гендерних досліджень.
4. Психоаналітичні теорії формування статі та її розвитку, теорії соціального наочення, когнітивні теорії статевого розвитку.
5. Перспективні напрями гендерних перетворень сучасної педагогічної теорії і практики.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Поясніть, у чому полягає альтернативний підхід, міждисциплінарний, означений терміном як Women's studies (жіночі дослідження, жіночі студії).
2. Проаналізуйте сучасні теорії чоловічої та жіночої сексуальності.
3. Як відтворюються інструментальна та експресивна роль в системі функціонального підходу (Т.Парсонс, Р.Бейлз)? Відповідь обґрунтуйте.
4. Охарактеризуйте концепцію андрогінії С.Бем. Що таке теорія гендерної схеми?
5. Розкрийте сутність методології гендерного аналізу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Говорун Т. Стать та сексуальність: психологічний ракурс / О. Кікінежді, Н. Говорун. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999. – 230 с.
2. Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність / Упорядники О.М.Руднева, О.Р.Дашковська; наук. ред. А.П.Гетьман. – Харків: Право, 2000. – 130 с.
3. Гамаль Л. Жіночий рух і проблема жінки (культурологічний аспект) / Л. Гамаль // Український жіночий рух: здобутки і проблеми. – Дрогобич, 2002. – Вип. 1. – С. 20–26.
4. Гендерний аналіз українського суспільства / наук. ред. Т. Мельник ; ПРООН, Представництво в Україні. – К. : Златограф, 1999. – 294 с.
5. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К. : Укр. ін-т соціал. досліджень, 2002. – 121 с.

АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

Гендерний підхід в педагогіці. Методологія педагогіки. Методологічний, теоретичний, технологічний концепти. Теоретичні та методологічні проблеми гендерних досліджень. Психоаналітичні теорії формування статі та її розвитку. Теорії соціального наочення. Когнітивні теорії статевого розвитку. Мета, завдання гендерного підходу в педагогіці. Перспективні напрями гендерних перетворень сучасної педагогічної теорії і практики.

Змістовий модуль II.

Гендерна соціалізація і гендерне виховання особистості як науково-педагогічна проблема

ЛЕКЦІЯ 4.

ТЕМА 4. Гендерна соціалізація особистості. Сутність і головні завдання.

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ: гендерна соціалізація, гендерні ролі, механізми здійснення гендерної соціалізації, мета і завдання гендерної соціалізації.

питання:

1. Мета, завдання, сутність гендерної соціалізації особистості.
2. Механізми здійснення гендерної соціалізації.
3. Головні інститути соціалізації в дитинстві.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Доведіть необхідність упровадження гендерного підходу в освітню галузь.
2. Розкрийте зміст дефініцій «гендерна соціалізація», «гендерні ролі», «гендерна ідентичність».
3. Назвіть і охарактеризуйте основні шляхи здійснення гендерної соціалізації особистості.
4. Дайте визначення поняттям: «гендерна педагогіка», «гендерна ідентичність», «гендерні ролі», «гендерна асиметрія».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 120 с.
2. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.
3. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2002. – 231 с.
4. Говорун Т. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999. – 230 с.

АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

Гендерна соціалізація – процес засвоєння людиною соціальної ролі, визначеної для неї суспільством від народження, залежно від того, чоловіком або жінкою вона народилася. Гендерні ролі – норми і правила поведінки жінок і чоловіків, що ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов’язаних з їх татю. Відрізняються в суспільствах з різною культурою і змінюються з часом.

Мета і завдання гендерної соціалізації. Біологічні аспекти статевої диференціації. Пізнавальні процеси у хлопчиків і дівчаток. Стилі навчання. Статеві відмінності в емоційній, моральній сфері і сфері поведінки. Механізми здійснення гендерної соціалізації – диференційне посилення, диференційне наслідування.

ЛЕКЦІЯ 5

ТЕМА 5. Роль і значення гендерного виховання в освітній теорії і практиці.

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ: гендер, гендерне виховання, мета, принципи, специфіка.

питання:

1. Гендерний аналіз процесів навчання та виховання в західній феміністичній думці.
2. Сучасні гендерні педагогічні школи.
3. Стратегії гендерного виховання як педагогіка рівності.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Визначте статеві відмінності в моральній сфері хлопчиків та дівчат.
2. Визначте особливості соціалізації дівчаток.
3. Розкрийте поняття гендерної соціалізації, гендерної ролі, гендерної ідентичності.
4. Проаналізуйте дві моделі організації шкільного навчання (американська, європейська). На яких ідеологіях вони ґрунтуються?

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гриньова В. Аксіологічний підхід до проблеми педагогічної культури майбутнього вчителя / В Гриньова // Шлях освіти. – 2002. – №2. – с. 2-6.
2. Жеребкина И.А. «Прочти мое желание...» Постмодернизм. Психоанализ. Феминизм. – М.: Идея-Пресс, 2000. – 256 с.
3. Жінки в Україні : біографічний енциклопед. словник / уклад. Л. Г. Андрієнко та ін. – К. : Фенікс, 2001. – 560 с.
4. Жіночі студії в Україні: жінка в історії та сьогодні : монографія / за заг. ред. Л. О. Смоляр. – Одеса : Астропринт, 1999. – 440 с.

АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

Гендерне виховання – це процес, спрямований на формування якостей, рис, властивостей, що визначають необхідне суспільству ставлення людини до представників іншої статі. Мета, завдання, принципи гендерного виховання. Критерії і рівні гендерного виховання. Педагогічні методи гендерного виховання. Особливості гендерного виховання.

Гендерний аналіз процесів навчання та виховання в західній феміністичній думці. Сучасні гендерні педагогічні школи. Стратегії гендерного виховання як педагогіка рівності.

Можливості впровадження принципів гендерно чутливої педагогіки в Україні. Проблема роздільного навчання.

ЛЕКЦІЯ 6.

ТЕМА 6. Гендерні проблеми сімейного виховання.

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ: сім'я, сімейне виховання, гендерний підхід у вивченні сім'ї.

питання:

1. Особливості гендерного підходу у вивченні сім'ї як осередку виховного процесу.
2. Історична еволюція сімейно-шлюбних відносин.
3. Гендерні проблеми сімейних відносин.
4. Особистісні та соціальні аспекти батьківства: гендерний підхід.
5. Особливості соціалізації дітей різної статі в сім'ї.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

- 1 Як відбувалась історична еволюція сімейно-шлюбних відносин?
- 2 Визначте різні течії фемінізму у вивченні проблеми інституту сім'ї.
- 3 Що таке «психодинаміка сім'ї» за визначенням Н.Чодороу?
- 4 Проаналізуйте особистісні та соціальні аспекти батьківської і материнської ролі.
- 5 Дайте визначення поняття якості шлюбних відносин. Чим характеризується стан глобальної сімейної незадоволеності?

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гендерний аналіз українського суспільства / наук. ред. Т. Мельник ; ПРООН, Представництво в Україні. – К. : Златограф, 1999. – 294 с.
2. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К. : Укр. ін-т соціал. досліджень, 2002.: монографія / Л. И. Столярчук, Е. В. Ануфриева, Д. В. Полежаев и др. ; под – 121 с.
3. Гендерный подход и вопросы образования общ. ред. Е. В. Ануфриевой, Д. В. Полежаева. – Волгоград : Изд-во ВолГМУ, 2010. – 420 с.
4. Гендерна статистика для моніторингу досягнення рівності жінок і чоловіків. Україна. – К., 2000. – 55 с.
5. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 230 с.

АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

Особливості гендерного підходу у вивченні сім'ї як осередку виховного процесу. Історична еволюція сімейно-шлюбних відносин. Гендерні проблеми сімейних відносин. Особистісні та соціальні аспекти батьківства: гендерний підхід. Особливості соціалізації дітей різної статі в сім'ї. Етнічні стереотипи поведінки батьків в різному культурному середовищі. Шлюбно-сімейні настанови сучасної української сім'ї. Гендерний аналіз процесів навчання та виховання в західній феміністичній думці. Сучасні гендерні педагогічні школи. Стратегії гендерного виховання як педагогіка рівності. Можливості впровадження принципів гендерно чутливої педагогіки в Україні. Проблема роздільного навчання.

Лекція 7.

Тема 7. Становлення гендерної освіти в Україні.

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ: періодизація, етапи, гендер, жіночі дослідження, гендерні дослідження.

ПИТАННЯ:

1. Мета і головні завдання гендерної освіти в Україні.
2. Проблеми національного виховання та освіти з позицій гендерного підходу.

3. Передумови становлення гендерної освіти в Україні.
4. Основні етапи становлення жіночих та гендерних досліджень.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Доведіть, що гендерна освіта передбачає вивчення сукупності відносин жінок і чоловіків у суспільстві.
2. Розкрийте механізми розвитку гендерного наукового напрямку та поширення знань у традиційному науковому середовищі.
3. Підготуйтеся і проведіть дискусію на тему: «Гендерна демократія – стратегія XXI століття».
4. Ознайомтесь із віртуальною бібліотекою з гендерної проблематики, яка містить в електронному вигляді (онлайн та електронних носіях) законодавчі акти Уряду України, міжнародні законодавчі норми; офіційні документи міжнародних організацій, статті, монографії, огляди наявних інтернет-ресурсів тощо. Доповніть її.
5. Дослідіть і проаналізуйте банк даних про фахівців та організації, діяльність яких пов'язана із гендерними проблемами.
6. Доповніть бібліографію до даної теми.
7. Охарактеризуйте проблеми і перспективи розвитку гендерного підходу в освіті.

ЛІТЕРАТУРА:

5. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 120 с.
6. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.
7. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2002. – 231 с.
8. Говорун Т. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999. – 230 с.

АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

Передумови виникнення. Основні етапи становлення жіночих та гендерних досліджень. Дослідницький проект. Бібліотеки і бази даних. Мета і головні завдання гендерної освіти в Україні XXI ст. Етапи становлення і розвитку гендерної освіти у вітчизняній педагогіці. Прихована та відкрита статева дискримінація в шкільних програмах: сутність і причини. Особливості гендерної освіти у порівнянні із традиційною. Гендерна освіта – результат і фактор вивчення сукупності відносин жінок і чоловіків у суспільстві. Специфіка гендерних досліджень як освітніх проектів.

Змістовий модуль III.

Підготовка майбутніх педагогів до основ гендерної освіти

ЛЕКЦІЯ 8-9

ТЕМА 9. Специфіка гендернозорієнтованої підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності.

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ: специфіка, принципи, професійна гендернозорієнтована підготовка, майбутній учитель

ПИТАННЯ:

1. Гендерні аспекти педагогічної професії.
2. Методика здійснення гендерного виховання.
3. Гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя.
4. Можливості впровадження принципів гендерно чутливої педагогіки в Україні. Проблема роздільного навчання.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Проаналізуйте гендерні аспекти адаптації до педагогічної професії.
2. Охарактеризуйте основні форми, методи і засоби підготовки педагогів до основ гендерної освіти.
3. Поясніть, у чому полягає сутність підготовки майбутніх педагогів до основ гендерної освіти.
4. У чому полягає методика підготовки майбутніх учителів до основ гендерної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Жінки в Україні : біографічний енциклопед. словник / уклад. Л. Г. Андрієнко та ін. – К. : Фенікс, 2001. – 560 с.
2. Жіночі студії в Україні: жінка в історії та сьогодні : монографія / за заг. ред. Л. О. Смоляр. – Одеса : Астропринт, 1999. – 440 с.
3. Іващенко О. Гендерна наукова перспектива: від світогляду до політики / О. Іващенко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. – № 6. – С. 78–91.
4. Кікінежді О. М. Проблема формування гендерної компетенції майбутніх педагогів (з досвіду роботи Центру гендерних студій ТНПУ ім. В. Гнатюка) / О.М. Кікінежді, О.Б. Кізь, С.Т. Вихор // Професійні компетенції та компетентності вчителя : матеріали регіонального наук.-практ. семінару, 28-29 листоп. 2006 р. – Тернопіль, 2006. – С. 29–31.

АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

Гендерні аспекти педагогічної професії. Методика здійснення гендерного виховання. Гендерна культура. Готовність учителя до гендерного виховання. Специфіка гендернозорієнтованої підготовки майбутнього вчителя.

Система традиційної освіти, феміністська критика, приховані та відкриті елементи статевої дискримінації в шкільних програмах, проблема спільного чи роздільного навчання, прояви сексизму.

ЛЕКЦІЯ 10

ТЕМА 10. Зміст і основні напрями підготовки майбутніх педагогів до основ гендерної освіти.

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ: зміст, напрями гендернозорієнтованої підготовки, майбутній учитель, професійна підготовка.

ПИТАННЯ:

1. Роль гендерного підходу до психологічного дослідження професіоналізації педагога.
2. Специфіка гендернозорієнтованої підготовки майбутніх учителів.
3. Сутність і гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Розкрийте роль гендерного підходу до психологічного дослідження професіоналізації педагога.
2. Охарактеризуйте специфіку гендернозорієнтованої підготовки майбутніх учителів.
3. Проаналізуйте сутність і гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя.
4. Поясніть, що є метою розробки та впровадження гендерної освіти у систему вищої освіти України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воронцов Д. В. Гендерная психология общения / Д. В. Воронцов. – Ростов н/Д : Изд-во ЮФУ, 2008. – 208 с.
2. Деминский В.А. Гендерный подход к психологическому исследованию профессионализации педагога / В.А. Деминский // Педагогика. – 2008. – №1. – С. 74-78.

3. Жінки в Україні : біографічний енциклопед. словник / уклад. Л. Г. Андрієнко та ін. – К. : Фенікс, 2001. – 560 с.
4. Кікінежді О. М. Проблема формування гендерної компетенції майбутніх педагогів (з досвіду роботи Центру гендерних студій ТНПУ ім. В. Гнатюка) / О.М. Кікінежді, О.Б. Кізь, С.Т. Вихор // Професійні компетенції та компетентності вчителя : матеріали регіонального наук.-практ. семінару, 28-29 листоп. 2006 р. – Тернопіль, 2006. – С. 29–31.

АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

Мета і завдання гендернозорієнтованої підготовки майбутнього вчителя. Зміст, основні напрями професійної підготовки. Педагогічні умови гендернозорієнтованої підготовки майбутніх педагогів.

Професіоналізація педагога. Вивчення гендерних уявлень вчителів на різних етапах професійного розвитку. Апробовані підходи до розв'язання проблеми підвищення ефективності роботи викладачів (удосконалення навчального процесу в педагогічних інститутах та університетах, удосконалення психолого-педагогічної підготовки вчителя, організація психотренінгів).

Методичні вказівки (рекомендації) до семінарських занять

Семінарське (практичне) заняття – форма навчальної діяльності, на якій викладач організовує детальний розгляд магістрантами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання магістрантами відповідним чином сформульованих завдань.

Основна дидактична мета заняття – розширення, поглиблення й деталізація наукових знань, отриманих магістрантами на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення вмінь і навичок, розвиток наукового мислення..

До кожного семінарського і лабораторного заняття, теми яких повідомляються на початку вивчення даного модуля, магістранти зобов'язані ретельно готуватися. Насамперед необхідно переглянути лекційний матеріал із теми і, використовуючи конспект і рекомендовані підручники й навчальні посібники, підготувати детальні відповіді на питання конкретного заняття; належить також виконати й усі можливі домашні завдання, запропоновані викладачем. У процесі роботи визначається рівень готовності кожного магістранта до участі в практичних заняттях і до виконання лабораторних робіт, який впливає на результати підсумкового контролю. До кожного практичного завдання розроблені методичні рекомендації, поради на допомогу магістрантові. Таким чином, основне завдання магістранта – користуючись відповідними методичними матеріалами й літературою, творчо та якісно виконувати завдання у тій чи іншій формі, в залежності від вимог викладача, своєчасно прозвітувати про їхнє виконання.

Самостійна підготовка магістранта до практичних занять починається зі знайомства з планом семінару і добору рекомендованої літератури. Перш ніж вивчати першоджерела, необхідно познайомитися з матеріалом навчальні лекції на тему заняття і відповідним розділом підручників чи навчальних посібників. Запорукою успішної і раціональної підготовки до практичних занять є систематичне попереднє опрацювання лекцій і наступна самостійна робота з доповнення матеріалу.

Підручник, навчальний посібник та іншу обов'язкову навчальну літературу слід не просто читати, а вивчати. При вивченні джерела спочатку рекомендовано побіжно проглянути весь матеріал із метою фіксації провідних думок і послідовності викладу. Потім книгу читають, конспектуючи відомості, необхідні для відповіді на поставлені в плані заняття питання, і, нарешті, втретє проглядають, прагнучи організувати прочитане в єдину систему, усвідомити окремі складні положення теми.

Уважний розгляд схем, діаграм та іншого ілюстративного матеріалу книги допомагає цілісному розумінню прочитаного, дає можливість порівнювати новий матеріал з уже відомими знаннями, виробити власне ставлення до питання. Додаткову літературу читають із метою ознайомлення. Під час такого читання уважно перечитують окремі частини джерела, решта матеріалу розглядають мимохідь.

Для систематизації матеріалу і спрощення подальшого добору необхідної літератури, наприклад, під час написання повідомлення з теми або підготовки до заліку чи екзамену зручно використовувати бібліографічні картки чи зошити. Всі питання, які можуть виникнути у процесі підготовки до заняття, необхідно занотовувати на полях із метою наступного з'ясування.

Завершивши вивчення рекомендованих науково-педагогічних джерел і літератури використаної зі власної ініціативи, необхідно до кожного пункту плану семінарського заняття скласти або зведений конспект, або прості чи складні плани усних відповідей. Із метою

самоперевірки корисно відтворити основні положення й відповіді на запитання, подані для самоконтролю і підручнику, навчальному посібникові й у плані заняття. Відповіді на питання мають бути логічно структуровані, обґрунтовані, аргументовані.

Змістовий МОДУЛЬ I.

МОДУЛЬ I. Гендерний підхід – методологічний орієнтир дослідження освітньої теорії і практики

Семінарське ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА: Предмет і завдання курсу «Гендерний підхід у педагогіці».

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Розкрийте мету, предмет і завдання навчального курсу «Гендерний підхід у педагогіці».
2. Поясніть сутність гендерної парадигми в педагогічній науці.
3. Розкрийте зміст дефініцій «гендер», «гендерний підхід», «гендерний підхід у педагогіці».
4. Охарактеризуйте концептуальні засади гендерного підходу в педагогіці.
5. Доведіть доцільність упровадження гендерного підходу в педагогічну науку і практику.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ:

1. Доведіть необхідність упровадження гендерного підходу в освітню галузь.
2. Розкрийте зміст дефініцій «гендер», «гендерний підхід», «гендерний підхід в педагогіці».
3. Назвіть і охарактеризуйте основні шляхи подолання сексизму.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

- Складіть бібліографічний покажчик наукових статей щодо розкриття актуальних гендерноорієнтованих проблем в освіті.
- Підготуйтеся до участі в дискусії «Особливості гендерного підходу до виховання і навчання студентів у ПНПУ імені В.Г. Короленка».
- Зробіть структурно логічну схему теми.
- Розробіть до даної теми тести.

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТИВ:

- Women's studies та Gender studies як альтернативні освітні практики. Гендерна парадигма в науці
- Гендерна освіта та гендерне виховання як соціально-педагогічна проблема.
- Гендерний та статево-рольовий підходи: проблема відмінності.
- Гендерні аспекти в педагогічних системах минулого.
- Історія жіночої освіти.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Булатова Л.О. Гендерна освіта в вузі. В 2-х ч. Ч. II.: ГЕНДЕРНА ПЕДАГОГІКА: Навчально-методичний посібник для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Суми: СумДПУ, 2001.
2. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.
3. Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку. – К.: ПЦ „Фоліант”, 2004. – С.45-105.
4. Основи теорії гендеру: Навч. посібн. – К.: “К.І.С.”, 2004. – 268 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Ажгихина Н. Женщина как объект и субъект в современной российской литературе // Сила слова – 2. Новый европейский порядок: права человека, положение женщин и гендерная цензура. – М.: Эслан, 2000. – С.57-63.
2. Арбатова М. Женская литература как факт состоятельности отечественного феминизма / М. Арбатова // Преображение. Русский феминистский журнал. – М., 1995. – № 3. – С. 26-27.
3. Бем С. Линзы гендера: Трансформация взглядов на проблему неравенства полов / С. Бем. – Пер. с англ. – М. : «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. – 336 с.
4. [Бурдьё П. Мужское господство / П. Бурдьё // Социальное пространство. Поля и практики.](#) – М., СПб, 2005. – 345 с.

Семінарське ЗАНЯТТЯ № 2

ТЕМА: Формування і розвиток гендерного підходу в педагогічній науці і практиці

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Розкрийте генезу розвитку гендерного підходу в педагогіці.
2. З'ясуйте роль і значення педології як науки. Охарактеризуйте традиційну педагогіку.
3. Розкрийте сутність критичної педагогіки.
4. Розкрийте роль і значення феміністичної педагогіки в розвитку гендерного підходу в освіті. Назвіть і охарактеризуйте методологічні теорії фемінізму.
5. Назвіть причини фемінізації освіти і науки у ХХІ ст.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ:

1. Поясніть, у чому полягає відмінність у методологічних позиціях пізнання між традиційним статеврольовим підходом і гендерним теоретичним напрямом.
2. Доведіть необхідність використання гендернозорієнтованих наукових підходів для сучасної педагогічної науки.
3. Доведіть, що Women's studies склались як альтернативна освітня практика, метою якої була боротьба із «маскулінністю» в освіті.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

1. Доповніть бібліографію до даної теми.
2. Проведіть мікродослідження в групі: «Шляхи упровадження гендерного підходу в навчально-виховний процес».
3. Складіть глосарій до теми.
4. Зробіть структурно-логічну схему теми.
5. Розробіть до даної теми тести.

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТИВ:

1. Генеза розвитку гендерного підходу в педагогіці.
2. Традиційна педагогіка як етап розвитку гендерного підходу.
3. Критична педагогіка: мета, завдання, зміст.
4. Основні положення феміністської радикальної критики традиційної системи освіти.
5. Гендерний підхід у системі української освіти.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Введение в гендерные исследования. Ч.1: Учебное пособие / Под ред. И.А.Жеребкиной – Харьков: ХЦГИ, 2001; СПб.: Алетейя, 2001. – 34 с.
2. Гендерный подход в дошкольной педагогике: теория и практика. Монография в 2-х частях под ред. к.пед.наук Штылевой Л.В. Мурманск: ОУ КРЦДОиРЖ, 2001. –200 с.
3. Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність / Упорядники О.М.Руднева, О.Р.Дашковська; наук. ред. А.П.Гетьман. – Харків: Право, 2000. – 130 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

5. Гамаль Л. Жіночий рух і проблема жінки (культурологічний аспект) / Л. Гамаль // Український жіночий рух: здобутки і проблеми. – Дрогобич, 2002. – Вип. 1. – С. 20–26.
6. Гендерний аналіз українського суспільства / наук. ред. Т. Мельник ; ПРООН, Представництво в Україні. – К. : Златограф, 1999. – 294 с.
7. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К. : Укр. ін-т соціал. досліджень, 2002. – 121 с.
8. Кравець В. П. Гендерна педагогіка : навч. посіб. / В. П. Кравець. – Тернопіль : Джура, 2003. – 416 с.

Семінарське ЗАНЯТТЯ № 3

ТЕМА: Методолого-теоретичні основи гендерного підходу в педагогіці

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

1. Гендерний підхід у педагогіці. Методологія педагогіки.
2. Розкрийте теоретичні та методологічні проблеми гендерних досліджень.
3. Проаналізуйте психоаналітичні теорії формування статі та її розвитку, теорії соціального навчання, когнітивні теорії статевого розвитку.
4. Назвіть і охарактеризуйте перспективні напрями гендерних перетворень сучасної педагогічної теорії і практики.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ:

1. Поясніть, у чому полягає альтернативний підхід, міждисциплінарний, означений терміном як Women's studies (жіночі дослідження, жіночі студії).
2. Проаналізуйте сучасні теорії чоловічої та жіночої сексуальності.
3. Як відтворюються інструментальна та експресивна роль в системі функціонального підходу (Т.Парсонс, Р.Бейлз)? Відповідь обґрунтуйте.
4. Охарактеризуйте концепцію андрогінії С.Бем. Що таке теорія гендерної схеми?
5. Розкрийте сутність методології гендерного аналізу.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ І ВПРАВИ:

1. Написати анотацію на одну із останніх статей присвячених темі семінарського заняття.
2. Підготуйтеся до групової дискусії на тему «Особливості упровадження гендерного підходу в педагогіку: проблеми і перспективи розвитку».
3. Складіть список оновленої літератури з теми дослідження.
4. Назвіть праці З.Фрейда, в яких він розглядає питання статі. Чому, на думку психіатра, жіночість, порівняно з чоловічими рисами, є меншовартісною? Що є типовим для чоловічої поведінки на відміну від жіночої? Відповідь аргументуйте.

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТИВ:

1. Формування гендерної ідентичності: роль біологічних факторів.

2. Особливості статевої ідентифікації дівчат-підлітків.
3. Особливості статевої ідентифікації розумово-відсталих дітей.
4. Стратегії статевого виховання: гендерний аспект.
5. Проблема сексуального насилля: гендерний аспект.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Булатова Л.О. Гендерна освіта в вузі. В 2-х ч. Ч.П.: ГЕНДЕРНА ПЕДАГОГІКА: Навчально-методичний посібник для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Суми: СумДПУ, 2001.
2. Кравець В.П., Кікінежді О.М. Педагогіка та психологія: гендерний аспект: Навч. посібн. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2004. – 208 с.
3. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 230 с.
4. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Говорун Т., Кікінежді О. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999. – 230 с.
2. Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність / Упорядники О.М.Руднева, О.Р.Дашковська; наук. ред. А.П.Гетьман. – Харків: Право, 2000. – 130 с.
3. Гамаль Л. Жіночий рух і проблема жінки (культурологічний аспект) / Л. Гамаль // Український жіночий рух: здобутки і проблеми. – Дрогобич, 2002. – Вип. 1. – С. 20–26.
4. Гендерний аналіз українського суспільства / наук. ред. Т. Мельник ; ПРООН, Представництво в Україні. – К. : Златограф, 1999. – 294 с.
5. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К. : Укр. ін-т соціал. досліджень, 2002. – 121 с.
6. Гендерный подход и вопросы образования : монография / Л. И. Столярчук, Е. В. Ануфриева, Д. В. Полежаев и др. ; под общ. ред. Е. В. Ануфриевой, Д. В. Полежаева. – Волгоград : Изд-во ВолГМУ, 2010. – 420 с.
7. Гендерна статистика для моніторингу досягнення рівності жінок і чоловіків. Україна. – К., 2000. – 55 с.

змістовий МОДУЛЬ II.

МОДУЛЬ II. Гендерна соціалізація і гендерне виховання особистості як науково-педагогічна проблема

Семінарське ЗАНЯТТЯ № 4

ТЕМА: Роль і значення гендерного виховання в освітній теорії і практиці.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

1. Гендерний аналіз процесів навчання та виховання в західній феміністичній думці.
2. Назвіть і охарактеризуйте сучасні гендерні педагогічні школи.
3. Розкрийте стратегії гендерного виховання як педагогіка рівності.
4. Назвіть можливості впровадження принципів гендерно чутливої педагогіки в Україні. Проблема роздільного навчання.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ:

1. Визначте статеві відмінності в моральній сфері хлопчиків та дівчат.
2. Визначте особливості соціалізації дівчаток.
3. Розкрийте поняття гендерної соціалізації, гендерної ролі, гендерної ідентичності.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ І ВПРАВИ:

1. Розробіть структурно логічну схему теми.
2. Доповніть бібліографію до даної теми.
3. Розкрийте зв'язок теорії соціального наування із психологією статевих відмінностей.

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТИВ:

1. Стратегії гендерного виховання як педагогіка рівності.
2. Можливості впровадження принципів гендерно чутливої педагогіки в Україні: проблеми і перспективи розвитку.
3. Головні стратегії виховання в сучасній школі.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Клецина И.С. Гендерная социализация: Учебное пособие. – СПб., 1998. – 123 с.
2. Берн Ш. Гендерная психология. – СПб.: прайн-ЕВРОЗНАК, 2001. – 543 с.
3. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 120 с.
4. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2002. – 231 с.
5. Майерс Д. Социальная психология / Пер. с англ. – СПб., 1996. – Гл.6. Пол, гены и культура. – С.225-267.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гриньова В. Аксіологічний підхід до проблеми педагогічної культури майбутнього вчителя / В Гриньова // Шлях освіти. – 2002. – №2. – с. 2-6.
2. Жеребкина И.А. «Прочти мое желание...» Постмодернизм. Психоанализ. Феминизм. – М.: Идея-Пресс, 2000. – 256 с.
3. Жінки в Україні : біографічний енциклопед. словник / уклад. Л. Г. Андриєнко та ін. – К. : Фенікс, 2001. – 560 с.
4. Жіночі студії в Україні: жінка в історії та сьогодні : монографія / за заг. ред. Л. О. Смоляр. – Одеса : Астропринт, 1999. – 440 с.

Семінарське ЗАНЯТТЯ № 5

ТЕМА: Гендерні проблеми сімейного виховання

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

1. Розкрийте особливості гендерного підходу у вивченні сім'ї як осередку виховного процесу.
2. Проаналізуйте історичну еволюцію сімейно-шлюбних відносин.
3. Розкрийте гендерні проблеми сімейних відносин.
4. Особистісні та соціальні аспекти батьківства: гендерний підхід.
5. Поясніть особливості соціалізації дітей різної статі в сім'ї.
6. Етнічні стереотипи поведінки батьків в різному культурному середовищі. Шлюбно-сімейні настанови сучасної української сім'ї.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ:

1. Як відбувалась історична еволюція сімейно-шлюбних відносин?
2. Визначте різні течії фемінізму у вивченні проблеми інституту сім'ї.
3. Що таке «психодинаміка сім'ї» за визначенням Н.Чодороу?
4. Проаналізуйте особистісні та соціальні аспекти батьківської і материнської ролі.
5. Дайте визначення поняття якості шлюбних відносин. Чим характеризується стан глобальної сімейної незадоволеності?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ І ВПРАВИ:

1. Розробіть структурно логічну схему теми.
2. Доповніть бібліографію до даної теми.
3. Які типологічні особливості реакції на розлучення Вам відомі? Складіть таблицю.
4. Які Ви бачите можливості впровадження принципів гендерно чутливої педагогіки в Україні?

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТИВ:

1. Гендерні проблеми сімейного виховання.
2. Особистісні та соціальні аспекти батьківства: гендерний підхід.
3. Особливості соціалізації дітей різної статі в сім'ї.
4. Історична еволюція сімейно-шлюбних відносин.
5. Особливості гендерного підходу у вивченні сім'ї як осередку виховного процесу.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 120 с.
2. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2002. – 231 с.
3. Майерс Д. Социальная психология / Пер. с англ. – СПб., 1996. – Гл.6. Пол, гены и культура. – С.225-267.
4. Говорун Т. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999. – 230 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гендерний аналіз українського суспільства / наук. ред. Т. Мельник ; ПРООН, Представництво в Україні. – К. : Златограф, 1999. – 294 с.
2. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К. : Укр. ін-т соціал. досліджень, 2002.: монографія / Л. И. Столярчук, Е. В. Ануфриева, Д. В. Полежаев и др. ; под – 121 с.
3. Гендерный подход и вопросы образования общ. ред. Е. В. Ануфриевой, Д. В. Полежаева. – Волгоград : Изд-во ВолГМУ, 2010. – 420 с.

Семінарське ЗАНЯТТЯ № 6

ТЕМА: Проблеми виховання та освіти з гендерного погляду ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

1. Механізми упровадження гендерного підходу в освіту і виховання.
2. Проаналізуйте проблеми національного виховання та освіти з позицій гендерного підходу.
3. Гендерний аспект у вихованні учнів.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ:

1. Доведіть, що гендерна освіта передбачає вивчення сукупності відносин жінок і чоловіків.

2. Проаналізуйте зарубіжний досвід впровадження гендерного підходу у середню та вищу школу.
3. Назвіть статеві особливості соціально-психологічної адаптації людей похилого віку.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ І ВПРАВИ:

1. Підготуйтеся і проведіть дискусію на тему: «Вихователі-чоловіки: їхній вплив на розвиток дитини».
2. Доповніть бібліографію до даної теми.
3. Охарактеризуйте проблеми і перспективи розвитку гендерного підходу в освіті.

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТІВ:

1. Диференційований підхід в вихованні хлопчиків та дівчаток в практиці роботи вихователя дошкільного закладу.
2. Гендерні аспекти адаптації студентів.
3. Діяльність жінок у сфері освіти.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 120 с.
2. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.
3. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2002. – 231 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К.: Укр. ін-т соціал. досліджень, 2002. – 121 с.
2. Гендерный подход и вопросы образования : монография / Л. И. Столярчук, Е. В. Ануфриева, Д. В. Полежаев и др. ; под общ. ред. Е. В. Ануфриевой, Д. В. Полежаева. – Волгоград : Изд-во ВолГМУ, 2010. – 420 с.
3. Гендерна статистика для моніторингу досягнення рівності жінок і чоловіків. Україна. – К., 2000. – 55 с.
4. Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку. – К.: ПЦ „Фоліант”, 2004. – С.45-105.

Семінарське ЗАНЯТТЯ № 7

**ТЕМА: Освітні практики: зарубіжний досвід
упровадження гендерного підходу в середню і вищу школу**

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

1. Назвіть біологічні, психологічні та соціокультурні чинники гендеру.
2. Розкрийте поняття «гендер» як набуття соціальними індивідами, що народилися в біологічних категоріях жіночої або чоловічої статі.
3. Розкрийте поняття «гендер» як політику рівних прав і можливостей чоловіків та жінок.
4. Розкрийте поняття «гендер» як соціально-рольову й культурну інтерпретацію рис особистості та моделей поведінки чоловіка і жінки.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ:

1. Розкрийте сутність поняття гендерної соціалізації, гендерної ролі, гендерної ідентичності.

2. Проаналізуйте дві моделі організації шкільного навчання (американська, європейська). На яких ідеологіях вони ґрунтуються?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ І ВПРАВИ:

1. Написати анотацію на одну із останніх статей присвячених темі семінарського заняття.
2. Складіть бібліографічний покажчик наукових статей щодо розкриття актуальних гендернозорієнтованих проблем освіти.
3. Підготуйтеся до групової дискусії на тему «Передовий досвід упровадження гендерного підходу у вищу освіту».

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТИВ:

1. Гендерні відносини як наукова проблематика: досвід Західної Європи та США.
2. Передовий зарубіжний досвід упровадження гендерного підходу у вищу освіту.
3. Передовий зарубіжний досвід упровадження гендерного підходу у середню освіту.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.
2. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2002. – 231 с.
3. Говорун Т. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999. – 230 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гендерний аналіз українського суспільства / наук. ред. Т. Мельник ; ПРООН, Представництво в Україні. – К. : Златограф, 1999. – 294 с.
4. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К. : Укр. ін-т соціал. досліджень, 2002. – 121 с.
5. Гендерный подход и вопросы образования : монография / Л. И. Столярчук, Е. В. Ануфриева, Д. В. Полежаев и др. ; под общ. ред. Е. В. Ануфриевой, Д. В. Полежаева. – Волгоград : Изд-во ВолГМУ, 2010. – 420 с.

змістовий МОДУЛЬ ІІІ.

МОДУЛЬ ІІІ. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ОСНОВ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ

Семінарське ЗАНЯТТЯ № 8

ТЕМА: Специфіка гендернозорієнтованої підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

1. Розкрийте гендерні аспекти педагогічної професії.
2. Проаналізуйте методику здійснення гендерного виховання.
3. Поясніть гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя.
4. Розкрийте готовність учителя до гендерного виховання.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ:

1. Проаналізуйте гендерні аспекти адаптації до педагогічної професії.
2. Охарактеризуйте основні форми, методи і засоби підготовки педагогів до основ гендерної освіти.
3. Поясніть, у чому полягає сутність підготовки майбутніх педагогів до основ гендерної освіти.

4. У чому полягає методика підготовки майбутніх учителів до основ гендерної освіти.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ І ВПРАВИ:

1. Як ви розумієте цитату Жозефа Ернеста Ренана «Женщина прекрасная и добродетельная является миражем, который наполняет светлыми озерами и тенистыми аллеями нашу великую нравственную пустыню».
2. Підготуйтеся до дискусії за темою: «Гендерний підхід у системі української освіти», «Гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя».
3. Складіть список оновленої літератури з теми дослідження.
4. Розкрийте критерії готовності учителя до гендерного виховання. Поясніть, у чому сутність готовності вчителя до гендерного виховання.

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТИВ:

1. Гендерні проблеми адаптації до педагогічної професії.
2. Гендерні аспекти в педагогічних системах минулого.
3. Сутність і гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Кравець В.П., Кікінежді О.М. Педагогіка та психологія: гендерний аспект: Навч. посібн. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2004. – 208 с.
2. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 230 с.
3. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2002. – 124 с.
4. Практикум по гендерной психологии / Под ред. И.С. Клециной. – СПб.: Питер, 2003. – 85 с.
5. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Жінки в Україні : біографічний енциклопед. словник / уклад. Л. Г. Андриєнко та ін. – К. : Фенікс, 2001. – 560 с.
2. Жіночі студії в Україні: жінка в історії та сьогодні : монографія / за заг. ред. Л. О. Смоляр. – Одеса : Астропринт, 1999. – 440 с.
3. Іващенко О. Гендерна наукова перспектива: від світогляду до політики / О. Іващенко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. – № 6. – С. 78–91.
4. Кікінежді О. М. Проблема формування гендерної компетенції майбутніх педагогів (з досвіду роботи Центру гендерних студій ТНПУ ім. В. Гнатюка) / О.М. Кікінежді, О.Б. Кізь, С.Т. Вихор // Професійні компетенції та компетентності вчителя : матеріали регіонального наук.-практ. семінару, 28-29 листоп. 2006 р. – Тернопіль, 2006. – С. 29–31.

Семінарське ЗАНЯТТЯ № 9

ТЕМА: Зміст і основні напрями підготовки майбутніх педагогів до основ гендерної освіти

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

1. Розкрийте сутність підготовки майбутніх педагогів до основ гендерної освіти.
2. Проаналізуйте зміст і основні напрями підготовки педагогів до гендерної освіти.
3. Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.
4. Поясніть специфіку гендернозорієнтованої підготовки майбутнього педагога.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ:

1. Розкрийте роль гендерного підходу до психологічного дослідження професіоналізації педагога.
2. Охарактеризуйте специфіку гендернозорієнтованої підготовки майбутніх учителів.
3. Проаналізуйте сутність і гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя.
4. Поясніть, що є метою розробки та впровадження гендерної освіти у систему вищої освіти України.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ І ВПРАВИ:

1. Складіть список оновленої літератури з теми дослідження.
2. Розкрийте критерії готовності учителя до гендерного виховання. Поясніть, у чому сутність готовності вчителя до гендерного виховання.
3. Розробіть і представте модель педагогічної культури вчителя на основі поєднання компетентнісного і гендерного підходів.
4. Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.
5. Складіть бібліографічний покажчик наукових статей щодо розкриття актуальних гендернозорієнтованих проблем в освіті.

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТИВ:

1. Сучасні гендерні педагогічні школи, їх принципи і досягнення.
2. Гендерний підхід до психологічного дослідження професіоналізації педагога.
3. Зміст і основні напрями професійної підготовки педагогів до основ гендерної освіти.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Ажгихина Н. Женщина как объект и субъект в современной российской литературе // Сила слова – 2. Новый европейский порядок: права человека, положение женщин и гендерная цензура. – М.: Эслан, 2000. – С.57-63.
2. Арбатова М. Женская литература как факт состоятельности отечественного феминизма / М. Арбатова // Преображение. Русский феминистский журнал. – М., 1995. – № 3. – С. 26-27.
3. Бем С. Линзы гендера: Трансформация взглядов на проблему неравенства полов / С. Бем. – Пер. с англ. – М. : «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. – 336 с.
4. [Бурдьё П. Мужское господство / П. Бурдьё // Социальное пространство. Поля и практики.](#) – М., СПб, 2005. – 345 с.
5. Воронина О. А. Формирование гендерного подхода в социальных науках / О. А. Воронина // Гендерный калейдоскоп : [курс лекций / под общ. ред. М. М. Малышевой]. – М. : Academia, 2002. – 519 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Воронцов Д. В. Гендерная психология общения / Д. В. Воронцов. – Ростов н/Д : Изд-во ЮФУ, 2008. – 208 с.
2. Деминский В.А. Гендерный подход к психологическому исследованию профессионализации педагога / В.А. Деминский // Педагогика. – 2008. – №1. – С. 74-78.
3. Жінки в Україні : біографічний енциклопед. словник / уклад. Л. Г. Андрієнко та ін. – К. : Фенікс, 2001. – 560 с.

4. Жіночі студії в Україні: жінка в історії та сьогодні : монографія / за заг. ред. Л. О. Смоляр. – Одеса : Астропринт, 1999. – 440 с.
5. Кікінежді О. М. Проблема формування гендерної компетенції майбутніх педагогів (з досвіду роботи Центру гендерних студій ТНПУ ім. В. Гнатюка) / О.М. Кікінежді, О.Б. Кіз, С.Т. Вихор // Професійні компетенції та компетентності вчителя : матеріали регіонального наук.-практ. семінару, 28-29 листоп. 2006 р. – Тернопіль, 2006. – С. 29–31.

Семінарське ЗАНЯТТЯ № 10

ТЕМА: Гендерний підхід у дослідженні професіоналізації педагога ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

1. Розкрийте мету і головні завдання гендерного підходу у дослідженні професіоналізації педагогіка.
2. Розкрийте розвиток гендерного підходу в освіті.
3. Гендерна освіта як результат і фактор вивчення сукупності відносин жінок і чоловіків у суспільстві.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ:

1. Дайте визначення поняттям: стать, роль, ідентичність, маскулінність та фемінність як головним категоріям соціалізації.
2. Доведіть, що гендерна освіта передбачає вивчення сукупності відносин жінок і чоловіків у суспільстві.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ І ВПРАВИ:

1. Розкрийте механізми розвитку гендерного наукового напрямку та поширення знань у традиційному науковому середовищі.
2. Підготуйтеся і проведіть дискусію на тему: «Гендерна демократія – стратегія ХХІ століття».
3. Доповніть бібліографію до даної теми.
4. Охарактеризуйте проблеми і перспективи розвитку гендерного підходу в освіті.

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТИВ:

1. Мета і головні завдання гендерної освіти в Україні ХХІ ст.
2. Етапи становлення і розвитку гендерної освіти у вітчизняній педагогіці.
3. Прихована та відкрита статева дискримінація в шкільних програмах: сутність і причини.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 120 с.
2. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.
3. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2002. – 231 с.
4. Говорун Т. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999. – 230 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гендерний аналіз українського суспільства / наук. ред. Т. Мельник ; ПРООН, Представництво в Україні. – К. : Златограф, 1999. – 294 с.

2. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К. : Укр. ін-т соціал. досліджень, 2002. – 121 с.
3. Гендерный подход и вопросы образования : монография / Л. И. Столярчук, Е. В. Ануфриева, Д. В. Полежаев и др. ; под общ. ред. Е. В. Ануфриевой, Д. В. Полежаева. – Волгоград : Изд-во ВолГМУ, 2010. – 420 с.
4. Гендерна статистика для моніторингу досягнення рівності жінок і чоловіків. Україна. – К., 2000. – 55 с.
5. Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку. – К.: ПЦ „Фоліант”, 2004. – С.45-105.

Методичні вказівки (рекомендації) до самостійної роботи

Основною метою навчальної дисципліни є підготовка магістрантів до усвідомлення ролі і значення гендерного підходу в сучасних реаліях, розуміння сутності гендерних проблем у педагогіці, формування гендерного формату мислення, гендерної свідомості, вільної від статево-рольових стереотипів, вивчення та узагальнення різноманітних форм та методів гендерного виховання і соціалізації особистості.

В основі викладання навчальної дисципліни «Гендерний підхід у педагогіці» кредитно-модульна система. Інтегрований курс складається з 3 модулів.

Перший модуль «Гендерний підхід – методологічний орієнтир дослідження освітньої теорії і практики» містить обґрунтування предмету і завдань курсу «Гендерний підхід у педагогіці», висвітлює методолого-теоретичні основи гендерного підходу в педагогіці, розкриває генезу формування і розвитку гендерного підходу в освітній теорії і практиці, ознайомлює з основними дефініціями проблеми «гендер», «гендерний підхід», «гендерний підхід у педагогіці» та ін.

У другому модулі «Гендерна соціалізація і гендерне виховання особистості як науково-педагогічна проблема» розкривається сутність гендерної соціалізації особистості, висвітлюється роль і значення гендерного виховання в освітній теорії і практиці, його мета і особливості й ін.

Третій модуль «Підготовка майбутніх педагогів до основ гендерної освіти» віддзеркалює сутність, особливості, педагогічні умови гендерноорієнтованої підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності.

Зміст кожного модуля представлено у тематиці лекцій, семінарських занять; питань і завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів. Усі види роботи оцінюються рівною мірою викладачем і магістрантом, що дає змогу визначити рейтинг останнього за результатами його навчальної діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Гендерний підхід – методологічний орієнтир дослідження освітньої теорії і практики

Завдання для самостійної роботи

1. Доведіть необхідність упровадження гендерного підходу в освітню галузь.
2. Складіть бібліографічний покажчик наукових статей щодо розкриття актуальних гендерноорієнтованих проблем в освіті.
3. Поясніть, у чому полягає відмінність у методологічних позиціях пізнання між традиційним статево-рольовим підходом і гендерним.
4. Доведіть необхідність використання гендерноорієнтованих наукових підходів для сучасної педагогічної науки.
5. Доведіть, що Women's studies склались як альтернативна освітня практика, метою якої була боротьба із «маскуліністю» в освіті.
6. Проаналізуйте критику соціобіологізаторського напрямку феміністськими дослідниками. Відповідь аргументуйте.
7. Поясніть сутність тези З Фрейда «Анатомія – доля людини». Погоджуетесь чи спростовуєте ви це. Аргументуйте відповідь.
8. Як відтворюються інструментальна та експресивна роль в системі функціонального підходу (Т.Парсонс, Р.Бейлз)? Відповідь обґрунтуйте.
9. Охарактеризуйте концепцію андрогінії С.Бем. Що таке теорія гендерної схеми?

10. Викладіть основні положення феміністської радикальної критики традиційної системи освіти. Охарактеризуйте в цілому феміністську модель освіти.
11. Розкрийте сутність методології гендерного аналізу.
12. Підготуйтеся до групової дискусії на тему «Упровадження гендерного підходу в педагогіку: проблеми і перспективи розвитку».
13. Складіть список оновленої літератури з теми дослідження.
14. Назвіть праці З.Фрейда, в яких він розглядає питання статі. Чому, на думку психіатра, жіночість, порівняно з чоловічими рисами, є меншовартісною? Що є типовим для чоловічої поведінки на відміну від жіночої? Відповідь аргументуйте.
15. У чому полягає сутність альтернативного, міждисциплінарного підходу, означеного терміном як Women's studies (жіночі дослідження, жіночі студії)?

Література:

1. Булатова Л.О. Гендерна освіта в вузі. В 2-х ч. Ч.ІІ.: ГЕНДЕРНА ПЕДАГОГІКА: Навчально-методичний посібник для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Суми: СумДПУ, 2001.
2. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.
3. Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку. – К.: ПЦ „Фоліант”, 2004. – С.45-105.
4. Основи теорії гендеру: Навч. посібн. – К.: “К.І.С.”, 2004. – 268 с.
5. Введение в гендерные исследования. Ч.1: Учебное пособие / Под ред. И.А.Жеребкиной – Харьков: ХЦГИ, 2001; СПб.: Алетейя, 2001. – 34 с.
6. Гендерный подход в дошкольной педагогике: теория и практика. Монография в 2-х частях под ред. к.пед.наук Штылевой Л.В. Мурманск: ОУ КРЦДОиРЖ, 2001. –200 с.
7. Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність / Упорядники О.М.Руднева, О.Р.Дашковська; наук. ред. А.П.Гетьман. – Харків: Право, 2000. – 130 с.
8. Клецина И.С. Психология гендерных отношений: Теория и практика. – СПб.: Алтейя, 2004. – 78 с.
9. Клецина И.С. Гендерная социализация: Учебное пособие. – СПб., 1998. – 123 с.
10. Берн Ш. Гендерная психология. – СПб.: прайн-ЕВРОЗНАК, 2001. – 543 с.
11. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 120 с.

ЗМІСТОВИЙ Модуль II.

Гендерна соціалізація і гендерне виховання особистості як науково-педагогічна проблема

Завдання для самостійної роботи

1. Поясніть зміст висловлювання Теодора Ван Герена «Мужчина и женщина – вечное сражение».
2. Розкрийте зв'язок теорії соціального научення із психологією статевих відмінностей.
3. Розкрийте сутність поняття гендерної соціалізації, гендерної ролі, гендерної ідентичності.
4. Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
5. Розкрийте статеві особливості соціально-психологічної адаптації людей похилого віку.
6. Що можна назвати традиційними уявленнями про мужність? Який стереотип мужності та образ «Я» у підлітків? Відповідь поясніть.

7. Як відбувалась історична еволюція сімейно-шлюбних відносин?
8. Визначте різні течії фемінізму у вивченні проблеми інституту сім'ї.
9. Що таке «психодинаміка сім'ї» за визначенням Н.Чодороу?
10. Проаналізуйте особистісні та соціальні аспекти батьківської і материнської ролі.
11. Дайте визначення поняття якості шлюбних відносин. Чим характеризується стан глобальної сімейної незадоволеності?
12. Які типологічні особливості реакції на розлучення Вам відомі?
13. Які Ви бачите можливості впровадження принципів гендерно чутливої педагогіки в Україні?
14. Визначте головні стратегії гендерного виховання.
15. Розкажіть про дві моделі організації шкільного навчання (американська, європейська). На яких ідеологіях вони ґрунтуються?

Література:

1. Говорун Т., Кікінежді О. Статевість та сексуальність: психологічний ракурс. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999. – 230 с.
2. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2002
3. Кравець В.П., Кікінежді О.М. Педагогіка та психологія: гендерний аспект: Навч. посібн. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2004. – 208 с.
4. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В.Гайденко, А.Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 230 с.
5. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2002. – 124 с.
6. Практикум по гендерной психологии / Под ред. И.С. Клециной. – СПб.: Питер, 2003. – 85 с.
7. Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ „Фоліант”, 2003. – 80 с.

ЗМІСТОВИЙ Модуль III. ***Підготовка майбутніх педагогів до основ*** ***гендерної освіти***

Завдання для самостійної роботи

1. Встановіть взаємозв'язок між жіночими, феміністичними і гендерними дослідженнями.
2. Назвіть найбільш відомі центри гендерної освіти в Європі та Америці.
3. Що є метою розробки та впровадження гендерної освіти у систему вищої освіти України?
4. Як ви розумієте цитату Жозефа Ернеста Ренана «Женщина прекрасная и добродетельная является миражем, который напояет светлыми озерами и тенистыми аллеями нашу великую нравственную пустыню».
5. Із якими нагальними потребами пов'язана необхідність введення гендерного підходу в педагогічну науку? У чому, на ваш погляд, полягає ідея і головні завдання гендерного виміру сучасного освітнього простору? Відповідь аргументуйте.

6. Назвіть принципи організації історико-педагогічного дослідження в гендерному вимірі дійсності. Поясніть відмінність від традиційної ідеології історико-педагогічного пізнання, побудованій на фіксації стандартів «фемінності» і «маскулінності».
7. Розкрийте роль гендерного підходу до психологічного дослідження професіоналізації педагога.
8. Доведіть, що гендерний підхід в дослідженні зумовлює переосмислення багатьох традиційних понять і категорій щодо домінування чоловічого над жіночим.
9. Підготуйтеся до дискусії за темою: «Гендерний підхід у системі української освіти», «Гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя».
10. Назвіть сучасні гендерні педагогічні школи, їх принципи і досягнення.
11. Складіть список оновленої літератури з теми дослідження.
12. Розкрийте критерії готовності учителя до гендерного виховання. Поясніть, у чому сутність готовності вчителя до гендерного виховання.
13. Розробіть і представте модель педагогічної культури вчителя на основі поєднання компетентнісного і гендерного підходів.
14. Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.
15. Складіть бібліографічний покажчик наукових статей щодо розкриття актуальних гендернозорієнтованих проблем в освіті.

Література:

1. Ажгихина Н. Женщина как объект и субъект в современной российской литературе // Сила слова – 2. Новый европейский порядок: права человека, положение женщин и гендерная цензура. – М.: Эслан, 2000. – С.57-63.
2. Арбатова М. Женская литература как факт состоятельности отечественного феминизма / М. Арбатова // Преображение. Русский феминистский журнал. – М., 1995. – № 3. – С. 26-27.
3. Бем С. Линзы гендера: Трансформация взглядов на проблему неравенства полов / С. Бем. – Пер. с англ. – М. : «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. – 336 с.
4. Бурдьё П. Мужское господство / П. Бурдьё // Социальное пространство. Поля и практики. – М., СПб, 2005. – 345 с.
5. Воронина О. А. Формирование гендерного подхода в социальных науках / О. А. Воронина // Гендерный калейдоскоп : [курс лекций / под общ. ред. М. М. Мальшевой]. – М. : Academia, 2002. – 519 с.
6. Воронцов Д. В. Гендерная психология общения / Д. В. Воронцов. – Ростов н/Д : Изд-во ЮФУ, 2008. – 208 с.
7. Деминский В.А. Гендерный подход к психологическому исследованию профессионализации педагога / В.А. Деминский // Педагогика. – 2008. – №1. – С. 74-78.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1 **ДАЙТЕ ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ:**

- Доведіть необхідність упровадження гендерного підходу в освітню галузь.
- Розкрийте зміст дефініцій «гендер», «гендерний підхід», «гендерний підхід в педагогіці».
- Назвіть і охарактеризуйте основні шляхи подолання сексизму.
- Дайте визначення поняттям: «гендерна педагогіка», «гендерна ідентичність», «гендерні ролі», «гендерна асиметрія».
- Розкрийте зміст поняття «гендер» в розумінні західних дослідників та науковців Східної Європи.
- Назвіть традиційні уявлення про мужність? Який стереотип мужності та образ «Я» у підлітків?
- Викладіть принципи феміністської концепції освіти.
- Дайте визначення поняття «фемінізація».
- Назвіть причини фемінізації освіти і науки у XXI ст. Як Ви вважаєте, які її наслідки?
- Визначте гендерні аспекти вивчення довготривалості життя людини.
- Вкажіть на схожість та відмінності між чоловіками та жінками в емоційній та інтелектуальній сфері.
- Поясніть, в чому полягає альтернативний підхід, міждисциплінарний, означений терміном як Women's studies (жіночі дослідження, жіночі студії).
- Проаналізуйте сучасні теорії чоловічої та жіночої сексуальності.
- У чому полягає критика соціобіологізаторського напрямку феміністськими дослідниками.
- Дайте визначення поняттям: стать, роль, ідентичність, маскуліність та фемінність як головним категоріям соціалізації.
- Проаналізуйте головні стратегії гендерного виховання.
- Викладіть основні аргументи на захист та критику роздільного навчання і виховання.
- Визначте особливості соціалізації хлопчиків.
- Охарактеризуйте соціальні аспекти батьківства.
- Назвіть статеві особливості соціально-психологічної адаптації людей похилого віку.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2 **ДАЙТЕ ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ:**

- Розкрийте особливості соціалізації хлопчиків.
- Розкрийте поняття гендерної соціалізації, гендерної ролі, гендерної ідентичності.
- Проаналізуйте дві моделі організації шкільного навчання (американська, європейська). На яких ідеологіях вони ґрунтуються?
- Назвіть особливості гендерних конфліктів та насилля в сім'ї.
- Визначте особистісні та соціальні аспекти батьківської та материнської ролі.
- Проаналізуйте гендерні аспекти адаптації до педагогічної професії.
- Охарактеризуйте основні форми, методи і засоби підготовки педагогів до основ гендерної освіти.
- Розкрийте специфіку гендернозорієнтованої підготовки майбутніх учителів.
- Поясніть, у чому полягає сутність підготовки майбутніх педагогів до основ гендерної освіти.
- У чому полягає методика підготовки майбутніх учителів до основ гендерної освіти.
- Розкрийте зміст і напрями професійної підготовки педагогів до основ гендерної освіти.
- Розкрийте сутність і гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя.
- У чому полягає готовність учителя до гендерного виховання. Назвіть критерії готовності.

- Назвіть умови підготовки майбутнього учителя до основ гендерної освіти.
- Розкрийте співвіднесення понять «гендерна культура» і «гендерна компетентність» вчителя.
- Якими суперечностями зумовлено формування гендерної компетентності педагога? Наведіть приклади.
- Розкрийте модель педагогічної культури вчителя на основі поєднання компетентнісного і гендерного підходів.
- У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.
- Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.
- Удосконалення педагогічної культури вчителів на основі гендерного компоненту включає кілька етапів. Назвіть і охарактеризуйте їх.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3 ДАЙТЕ ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ:

- Проаналізуйте особистісні та соціальні аспекти батьківської і материнської ролі.
- Назвіть принципи впровадження гендерно чутливої педагогіки в Україні?
- Розкрийте зв'язок теорії соціального навчання з психологією статевих відмінностей.
- У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.
- Розкрийте модель педагогічної культури вчителя на основі поєднання компетентнісного і гендерного підходів.
- Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.
- У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.
- Розкрийте досвід діяльності жінок у сфері освіти.
- Назвіть причини фемінізації освіти і науки у ХХІ ст.
- Поясніть, у чому полягає проблематика статі в історичному аспекті.
- Висвітліть сутність егалітарної ідеї «Держави» Платона.
- Розкрийте ідею природної ієрархії статей у Аристотеля.
- Проаналізуйте ідею рівності та її трансформацію в роботах Отців Церкви.
- Розкрийте проблему статі в контексті ренесансного гуманізму.
- Охарактеризуйте жіночі дослідження як освітній проект.
- Розкрийте основні етапи становлення жіночих та гендерних досліджень.
- Назвіть і проаналізуйте передумови виникнення гендерної освіти в Україні.
- У чому полягають проблеми виховання та освіти з позицій гендеру. Відповідь аргументуйте.
- Розкрийте сутність феміністської педагогіки.
- Як Ви розумієте поняття «гендерна педагогіка». Відповідь обґрунтуйте.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4 ДАЙТЕ ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ:

- Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
- Визначте статеві відмінності в моральній сфері хлопчиків та дівчат.
- Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
- Визначте статеві відмінності в моральній сфері хлопчиків та дівчат.
- Визначте особливості соціалізації дівчаток.
- Розкрийте сутність гендерного підходу у вивченні сім'ї як осередку виховного процесу.
- Охарактеризуйте стратегії гендерного виховання як педагогіки рівності.

- Розкрийте гендерні аспекти адаптації студентів.
- У чому сутність гендерної ідентифікації в підлітковому віці.
- Розкрийте роль біологічних факторів у формуванні гендерної ідентичності.
- У чому полягає сутність гендерного підходу в педагогічній освіті? Відповідь аргументуйте.
- Що Ви розумієте під поняттям «прихований навчальний план» чи «прихована навчальна програма»? Поясніть.
- Розкрийте зміст поняття «приховані та відкриті елементи» статевої дискримінації в шкільних програмах.
- Охарактеризуйте зарубіжний досвід освітніх практик запровадження гендерних підходів у середню і вищу школу.

Поточний контроль знань магістрантів

1. Гендер – це:

- А інтегральне поняття, що об'єднує всю сукупність біологічних, фізіологічних характеристик, на основі яких людину вважають жінкою (дівчиною) чи чоловіком (хлопчиком).
- Б соціальна особливість статі людини на відміну від біологічної статі (sex), соціально-рольовий статус, який визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності.
- В зразки поведінки жінок і чоловіків, які ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.

Гендерна соціалізація – це:

- А ієрархічний розподіл в суспільстві економічних та соціальних ресурсів по статевій належності.
- Б соціальна особливість статі людини на відміну від біологічної статі (sex), соціально-рольовий статус, який визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності.
- В процес засвоєння людиною соціальної ролі, визначеної для неї суспільством від народження, в залежності від того, чоловіком чи жінкою вона народилась.

Гендерна стратифікація – це :

- А ієрархічний розподіл в суспільстві економічних та соціальних ресурсів по статевій належності.
- Б це рівне оцінювання суспільством подібностей і відмінностей між чоловіком і жінкою та розрізнення ролей, які вони відіграють.
- В процес, спрямований на формування якостей, рис і властивостей, що визначають необхідне суспільству ставлення людини до представників іншої статі, рівноправні соціальні взаємини статей.

Гендерна рівність – це :

- А розподіл в суспільстві економічних та соціальних ресурсів по статевій належності.
- Б зразки поведінки жінок і чоловіків, які ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.
- В однакові умови для реалізації своїх людських прав та однаковий потенціал для здійснення свого внеску у національний, політичний, економічний, соціальний та культурний розвиток, а також рівні права на користування результатами цього розвитку незалежно від статі.

Маскулінність – це:

- А зразки поведінки жінок і чоловіків, які ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.
- Б характерні форми поведінки, що їх очікують від особи чоловічої статі.
- В усвідомлена статева приналежність індивіду, з якою співвідносяться інші властивості, його самоусвідомлення.

Фемінність – це :

- А характерні форми поведінки, що їх очікують від особи жіночої статі у будь-якій культурі.
- Б захист політичних, економічних, соціальних прав жінок.
- В утвердження переваги однієї статі над іншою.

Сексизм – це:

- А ідеологія і практика дискримінації людини за ознакою статі.
- Б форма сексуальної девіації.
- В співвідношення біологічного та соціального в природі людини.

Гендерні стереотипи – це :

- А набір загальноприйнятих норм і суджень, які стосуються існуючого становища чоловіків і жінок, норм їхньої поведінки, мотивів і потреб.
- Б засвоєння людиною соціальної ролі, визначеної для неї суспільством від народження, в залежності від того, чоловіком чи жінкою вона народилась.
- В ієрархічний розподіл в суспільстві економічних та соціальних ресурсів по статевій належності.

Гендерна ідентичність – це:

- А зразки поведінки жінок і чоловіків, які ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.
- Б усвідомлення індивідом своєї належності до певної статі.
- В соціально-рольовий статус, який визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності

Гендерлект – це :

- А набір загальноприйнятих норм і суджень, які стосуються існуючого становища чоловіків і жінок, норм їхньої поведінки, мотивів і потреб.
- Б Постійний набір ознак жіночого та чоловічого стилю мови та письма.
- В усвідомлена статева приналежність індивіду, з якою співвідносяться інші властивості, його самоусвідомлення.

Стадії гендерної ідентичності за Ш. Берном:

- А гендерна саморегуляція, гендерні константність, диференційне наслідування, гендерна ідентифікація .
- Б а) діти не усвідомлюють статевих відмінностей;
б) діти (у віці 2 р.) починають помічати, що хлопчики і дівчатка відрізняються один від одного і особливу роль тут набувають геніталії;
в) на цій стадії дитина оцінює всіх людей з точки зору їх статевої належності і поступово знаходить свій шлях до чоловічої і жіночої ідентичності (Батлер). Саме на цій стадії діти переживають перший любовний досвід: хлопчик – Едіпів комплекс, а дівчинка – комплекс Електри.
- В дитинство, підлітковий вік, молодість, зрілість, старість.

Стереотипному уявленню маскулінності приписуються :

- А активність, домінантність, впевненість у собі, агресивність, логічне мислення, здатність до лідерства.
- Б залежність, турботливість, низька самооцінка, емоційність.
- В логічність, послідовність, образливість, чуттєвість.

Стереотипному уявленню феміністичності приписуються :

- А активність, домінантність, впевненість у собі, агресивність, логічне мислення, здатність до лідерства.
- Б залежність, турботливість, низька самооцінка, емоційність.
- В логічність, послідовність, образливість, чуттєвість.

Що не належить до основних стереотипних поглядів на жінку в патріархальному суспільстві – це :

- А розум жінки полягає в тому, щоб приховувати його від чоловіка.
- Б жінка повинна бути красивою, доглянутою (при цьому існує експлуатація жіночого образу в рекламі модного одягу, косметики та інших товарів), щоб добре влаштуватися в житті, тобто вдало одружитися.
- В успішна жінка – це жінка яка вдало поєднує власні амбіції та сімейне щастя.

Гендерний конфлікт – це:

- А конфлікт інтересів, тобто боротьба жінок як соціальної групи за вищий статус у суспільстві.

- Б різна інтерпретація та оцінка однієї й тієї ж події, залежно від того, до якої статі належить учасник цієї події.
- В особистісний конфлікт між ролями частіше виникає у жінок, орієнтованих на свою сім'ю, але вимушених працювати поза домом, тобто статевотипізованих жінок.

Гендерні ролі – це :

- А система соціальних стандартів, вказівок, нормативів, очікувань, яким людина повинна відповідати, щоб її визнали як хлопчика (чоловіка) чи дівчинку (жінку)
- Б стандартна поведінка особистості як представника своєї статі.
- В співвідношення біологічного та соціального в природі людини.

Згідно теорії біхевіоризму:

- А поведінка людини розглядається як система закріплених стимул-реактивних зв'язків, що формують типову чоловічу або жіночу поведінку.
- Б гендерні відмінності є продуктами різних соціальних ролей, які підтримують або гальмують в чоловіках і жінках певні варіанти поведінки. Різні ролі формують різні навички та установки, і саме це призводить до різної поведінки чоловіків і жінок. З того, що чоловіки і жінки займаються різними справами, робиться висновок, що вони різні люди.
- В уявлення про чоловічу і жіночу гендерні ролі формуються в рамках кожної культури, а потім засвоюються дітьми в процесі їх інтеграції в систему соціальних стосунків з батьками, однолітками та оточуючими людьми. При цьому діти відіграють активну роль у цьому динамічному процесі і частково впливають на формування власних гендерних уявлень. Спостерігаючи, як поведуться люди різної статі, як вони відрізняються манерою спілкування, побутовими справами, професіями, діти вчаться виконувати статеві ролі.

Термін «Андрогінія» належить:

- А С. Бем
- Б Ш. Берн
- В Д. Майерс

Основні функції сексуальності:

- А біологічна, психологічна, соціальна.
- Б репродуктивна, перцептивна, когнітивна
- В фізіологічна, емоційна, комунікативна

Сексуальні девіації – це:

- А будь-які відхилення у статевій поведінці
- Б гомосексуалізм, трансвестизм
- В садомазохія

До причин фемінізації освіти відносять (2 варіанти вірні):

- А домінування жіночого впливу на хлопчиків у дитячому і підлітковому віці.
- Б через деструктивні явища в соціально-економічній сфері багато чоловіків неспроможні заробляти, утримувати сім'ю.
- В превальовано становище жінок

Тенденцією розвитку масової сексуальної культури сьогодні є:

- А вестернізація
- Б моральність
- В рівняння на минулі часи

Вперше жінки потрапили до університетів Європи:

А	в другій половині XIX століття
Б	на початку XX століття

В початок XIX століття

Центрами жіночої освіти в яку епоху були монастирі:

А середньовіччя

Б новий час

В епоха Ренесансу

Gender Studies були започатковані в :

А Сполучених Штатах Америки

Б Україні

В Франції

Кому належить думка про те, що чоловіче властиве чоловікові, жіноче – жінці, а відхилення від цієї норми є симптомом психічного розладу

А Зігмунду Фройдю

Б Девізу Майерсу

В Шону Берну

Поліандрія – це :

А форма шлюбу, в якому жінка може мати двох або більше чоловіків.

Б форма шлюбу, в якому чоловік може одночасно мати більше, ніж одну дружину.

В форма шлюбу, в якому кожному з подружжя дозволяється мати тільки одного партнера.

Головні функції сім'ї:

А репродуктивна, виховальна, господарчо-економічна.

Б естетична, економічна, виховна.

В управлінська, виховна, господарська.

Продовжить перелік стереотипних уявлень суспільства, які допомагає подолати гендерне бачення проблеми:

а) жінки – це слабка стать, яка реалізовує свої можливості у приватній сфері;

б) більшість чоловіків схильні до агресії;

в) жінки не здатні займати керівні посади;

г) чоловікам притаманна змагальність та амбіційність.

д)

30. Гендерний вимір дійсності ставить під сумнів непохитність тези «Анатомія – доля людини», а звідси – залежність становища жінки та чоловіка від їх «природного призначення». Кому із відомих постатей належить ця цитата:

а) Сократу;

б) З. Фрейду;

в) С. Бовуар;

г) Аристотелю.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- Доведіть необхідність упровадження гендерного підходу в освітню галузь.
- Розкрийте зміст дефініцій «гендер», «гендерний підхід», «гендерний підхід в педагогіці».
- Назвіть і охарактеризуйте основні шляхи подолання сексизму.
- Дайте визначення поняттям: «гендерна педагогіка», «гендерна ідентичність», «гендерні ролі», «гендерна асиметрія».
- Розкрийте зміст поняття «гендер» в розумінні західних дослідників та науковців Східної Європи.
- Назвіть традиційні уявлення про мужність? Який стереотип мужності та образ «Я» у підлітків?
- Викладіть принципи феміністської концепції освіти.
- Дайте визначення поняття «фемінізація».
- Назвіть причини фемінізації освіти і науки у XXI ст. Як Ви вважаєте, які її наслідки?
- Визначте гендерні аспекти вивчення довготривалості життя людини.
- Вкажіть на схожість та відмінності між чоловіками та жінками в емоційній та інтелектуальній сфері.
- Поясніть, в чому полягає альтернативний підхід, міждисциплінарний, означений терміном як Women's studies (жіночі дослідження, жіночі студії).
- Проаналізуйте сучасні теорії чоловічої та жіночої сексуальності.
- У чому полягає критика соціобіологізаторського напрямку феміністськими дослідниками.
- Дайте визначення поняттям: стать, роль, ідентичність, маскуліність та фемінність як головним категоріям соціалізації.
- Проаналізуйте головні стратегії гендерного виховання.
- Викладіть основні аргументи на захист та критику роздільного навчання і виховання.
- Визначте особливості соціалізації хлопчиків.
- Охарактеризуйте соціальні аспекти батьківства.
- Назвіть статеві особливості соціально-психологічної адаптації людей похилого віку.
- Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
- Визначте статеві відмінності в моральній сфері хлопчиків та дівчат.
- Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
- Визначте статеві відмінності в моральній сфері хлопчиків та дівчат.
- Визначте особливості соціалізації дівчаток.
- Розкрийте особливості соціалізації хлопчиків.
- Розкрийте поняття гендерної соціалізації, гендерної ролі, гендерної ідентичності.
- Проаналізуйте дві моделі організації шкільного навчання (американська, європейська). На яких ідеологіях вони ґрунтуються?
- Назвіть особливості гендерних конфліктів та насилля в сім'ї.
- Визначте особистісні та соціальні аспекти батьківської та материнської ролі.
- Проаналізуйте гендерні аспекти адаптації до педагогічної професії.
- Охарактеризуйте основні форми, методи і засоби підготовки педагогів до основ гендерної освіти.
- Розкрийте специфіку гендернозорієнтованої підготовки майбутніх учителів.
- Поясніть, у чому полягає сутність підготовки майбутніх педагогів до основ гендерної освіти.
- У чому полягає методика підготовки майбутніх учителів до основ гендерної освіти.

- Розкрийте зміст і напрями професійної підготовки педагогів до основ гендерної освіти.
- Розкрийте сутність і гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя.
- У чому полягає готовність учителя до гендерного виховання. Назвіть критерії готовності.
- Назвіть умови підготовки майбутнього учителя до основ гендерної освіти.
- Розкрийте співвіднесення понять «гендерна культура» і «гендерна компетентність» вчителя.
- Якими суперечностями зумовлено формування гендерної компетентності педагога? Наведіть приклади.
- Розкрийте модель педагогічної культури вчителя на основі поєднання компетентнісного і гендерного підходів.
- У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.
- Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.
- Удосконалення педагогічної культури вчителів на основі гендерного компоненту включає кілька етапів. Назвіть і охарактеризуйте їх.
- Розкрийте сутність гендерного підходу у вивченні сім'ї як осередку виховного процесу.
- Охарактеризуйте стратегії гендерного виховання як педагогіки рівності.
- Розкрийте гендерні аспекти адаптації студентів.
- У чому сутність гендерної ідентифікації в підлітковому віці.
- Розкрийте роль біологічних факторів у формуванні гендерної ідентичності.
- Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
- Проаналізуйте особистісні та соціальні аспекти батьківської і материнської ролі.
- Назвіть принципи впровадження гендерно чутливої педагогіки в Україні?
- Розкрийте зв'язок теорії соціального научення з психологією статевих відмінностей.
- У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.
- Розкрийте модель педагогічної культури вчителя на основі поєднання компетентнісного і гендерного підходів.
- Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.
- У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.
- Розкрийте досвід діяльності жінок у сфері освіти.
- Назвіть причини фемінізації освіти і науки у XXI ст.
- Поясніть, у чому полягає проблематика статі в історичному аспекті.
- Висвітліть сутність егалітарної ідеї «Держави» Платона.
- Розкрийте ідею природної ієрархії статей у Аристотеля.
- Проаналізуйте ідею рівності та її трансформацію в роботах Отців Церкви.
- Розкрийте проблему статі в контексті ренесансного гуманізму.
- Охарактеризуйте жіночі дослідження як освітній проект.
- Розкрийте основні етапи становлення жіночих та гендерних досліджень.
- Назвіть і проаналізуйте передумови виникнення гендерної освіти в Україні.
- У чому полягають проблеми виховання та освіти з позицій гендеру. Відповідь аргументуйте.
- Розкрийте сутність феміністської педагогіки.
- Як Ви розумієте поняття «гендерна педагогіка». Відповідь обґрунтуйте.
- У чому полягає сутність гендерного підходу в педагогічній освіті? Відповідь аргументуйте.
- Що Ви розумієте під поняттям «прихований навчальний план» чи «прихована навчальна програма»? Поясніть.
- Розкрийте зміст поняття «приховані та відкриті елементи» статевої дискримінації в шкільних програмах.

Охарактеризуйте зарубіжний досвід освітніх практик упровадження гендерних підходів у середню і вищу школу.

Комплексна контрольна робота (ККР)

Критерії оцінювання
комплексної контрольної роботи
з навчальної дисципліни «Гендерний підхід у педагогіці» підготовки магістра
за спеціальністю 011 Освіта, педагогічні науки

(максимально 100(33+33+34) балів за результатами виконання ККР)

К-ть балів за одне завдання	Критерії оцінки
28-33 (34)	Виконане завдання загалом не містить недоліків або містить незначні недоліки, які принципового значення та свідчать про високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни.
22-27	Виконане завдання містить незначні недоліки, що не мають принципового значення та свідчать про достатній рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни.
18-22	Виконане завдання має ряд недоліків, проте дозволяє оцінити його рівень як мінімальний щодо досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни.
1-17	Виконане завдання має ряд суттєвих недоліків, констатується відсутність елементів відповідей або наявність лише окремих їхніх елементів, що є підставою оцінити його рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни.
0 балів	Завдання не виконане.

Репродуктивний рівень

1. Гендер – це:

А інтегральне поняття, що об'єднує всю сукупність біологічних, фізіологічних характеристик, на основі яких людину вважають жінкою (дівчиною) чи чоловіком (хлопчиком).

Б соціальна особливість статі людини на відміну від біологічної статі (sex), соціально-рольовий статус, який визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності.

В зразки поведінки жінок і чоловіків, які ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.

Гендерна соціалізація – це:

А ієрархічний розподіл в суспільстві економічних та соціальних ресурсів по статевій належності.

Б соціальна особливість статі людини на відміну від біологічної статі (sex), соціально-рольовий статус, який визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності.

В процес засвоєння людиною соціальної ролі, визначеної для неї суспільством від народження, в залежності від того, чоловіком чи жінкою вона народилась.

Гендерна стратифікація – це :

А ієрархічний розподіл в суспільстві економічних та соціальних ресурсів по статевій належності.

Б це рівне оцінювання суспільством подібностей і відмінностей між чоловіком і жінкою та розрізнення ролей, які вони відіграють.

В процес, спрямований на формування якостей, рис і властивостей, що визначають необхідне суспільству ставлення людини до представників іншої статі, рівноправні соціальні взаємини статей.

Гендерна рівність – це :

А розподіл в суспільстві економічних та соціальних ресурсів по статевій належності.

Б зразки поведінки жінок і чоловіків, які ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.

В однакові умови для реалізації своїх людських прав та однаковий потенціал для здійснення свого внеску у національний, політичний, економічний, соціальний та культурний розвиток, а також рівні права на користування результатами цього розвитку незалежно від статі.

Маскулінність – це:

А зразки поведінки жінок і чоловіків, які ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.

Б характерні форми поведінки, що їх очікують від особи чоловічої статі.

В усвідомлена статева приналежність індивіду, з якою співвідносяться інші властивості, його самоусвідомлення.

Фемінність – це :

А характерні форми поведінки, що їх очікують від особи жіночої статі у будь-якій культурі.

Б захист політичних, економічних, соціальних прав жінок.

В утвердження переваги однієї статі над іншою.

Сексизм – це:

А ідеологія і практика дискримінації людини за ознакою статі.

Б форма сексуальної девіації.

В співвідношення біологічного та соціального в природі людини.

Гендерні стереотипи – це :

А набір загальноприйнятих норм і суджень, які стосуються існуючого становища чоловіків і жінок, норм їхньої поведінки, мотивів і потреб.

Б засвоєння людиною соціальної ролі, визначеної для неї суспільством від народження, в залежності від того, чоловіком чи жінкою вона народилась.

В ієрархічний розподіл в суспільстві економічних та соціальних ресурсів по статевій належності.

Гендерна ідентичність – це:

А зразки поведінки жінок і чоловіків, які ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.

Б усвідомлення індивідом своєї належності до певної статі.

В соціально-рольовий статус, який визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності

Гендерлект – це :

А набір загальноприйнятих норм і суджень, які стосуються існуючого становища чоловіків і жінок, норм їхньої поведінки, мотивів і потреб.

Б Постійний набір ознак жіночого та чоловічого стилю мови та письма.

В усвідомлена статева приналежність індивіду, з якою співвідносяться інші властивості, його самоусвідомлення.

Стадії гендерної ідентичності за Ш. Берном:

А гендерна саморегуляція, гендерні константність, диференційне наслідування, гендерна ідентифікація .

Б а) діти не усвідомлюють статевої відмінностей;

б) діти (у віці 2 р.) починають помічати, що хлопчики і дівчатка відрізняються один від одного і особливу роль тут набувають геніталії;

в) на цій стадії дитина оцінює всіх людей з точки зору їх статевої належності і поступово знаходить свій шлях до чоловічої і жіночої ідентичності (Батлер). Саме на цій стадії діти переживають перший любовний досвід: хлопчик – Едіпів комплекс, а дівчинка – комплекс Електри.

В дитинство, підлітковий вік, молодість, зрілість, старість.

Стереотипному уявленню маскулінності приписуються :

- А активність, домінантність, впевненість у собі, агресивність, логічне мислення, здатність до лідерства.
- Б залежність, турботливість, низька самооцінка, емоційність.
- В логічність, послідовність, образливість, чуттєвість.

Стереотипному уявленню феміністі приписуються :

- А активність, домінантність, впевненість у собі, агресивність, логічне мислення, здатність до лідерства.
- Б залежність, турботливість, низька самооцінка, емоційність.
- В логічність, послідовність, образливість, чуттєвість.

Що не належить до основних стереотипних поглядів на жінку в патріархальному суспільстві – це :

- А розум жінки полягає в тому, щоб приховувати його від чоловіка.
- Б жінка повинна бути красивою, доглянутою (при цьому існує експлуатація жіночого образу в рекламі модного одягу, косметики та інших товарів), щоб добре влаштуватися в житті, тобто вдало одружитися.
- В успішна жінка – це жінка яка вдало поєднує власні амбіції та сімейне щастя.

Гендерний конфлікт – це:

- А конфлікт інтересів, тобто боротьба жінок як соціальної групи за вищий статус у суспільстві.
- Б різна інтерпретація та оцінка однієї й тієї ж події, залежно від того, до якої статі належить учасник цієї події.
- В особистісний конфлікт між ролями частіше виникає у жінок, орієнтованих на свою сім'ю, але вимушених працювати поза домом, тобто статево типізованих жінок.

Гендерні ролі – це :

- А система соціальних стандартів, вказівок, нормативів, очікувань, яким людина повинна відповідати, щоб її визнали як хлопчика (чоловіка) чи дівчинку (жінку)
- Б стандартна поведінка особистості як представника своєї статі.
- В співвідношення біологічного та соціального в природі людини.

Згідно теорії біхевіоризму:

- А поведінка людини розглядається як система закріплених стимул-реактивних зв'язків, що формують типову чоловічу або жіночу поведінку.
- Б гендерні відмінності є продуктами різних соціальних ролей, які підтримують або гальмують в чоловіках і жінках певні варіанти поведінки. Різні ролі формують різні навички та установки, і саме це призводить до різної поведінки чоловіків і жінок. З того, що чоловіки і жінки займаються різними справами, робиться висновок, що вони різні люди.
- В уявлення про чоловічу і жіночу гендерні ролі формуються в рамках кожної культури, а потім засвоюються дітьми в процесі їх інтеграції в систему соціальних стосунків з батьками, однолітками та оточуючими людьми. При цьому діти відіграють активну роль у цьому динамічному процесі і частково впливають на формування власних гендерних уявлень. Спостерігаючи, як поводяться люди різної статі, як вони відрізняються манерою спілкування, побутовими справами, професіями, діти вчаться виконувати статеві ролі.

Термін «Андрогінія» належить:

- А С. Бем
- Б Ш. Берн
- В Д. Майерс

Основні функції сексуальності:

- А біологічна, психологічна, соціальна.
- Б репродуктивна, перцептивна, когнітивна
- В фізіологічна, емоційна, комунікативна

Сексуальні девіації – це:

- А будь-які відхилення у статевій поведінці
- Б гомосексуалізм, трансвестизм

В садомазохія

До причин фемінізації освіти відносять (2 варіанти вірні):

А домінування жіночого впливу на хлопчиків у дитячому і підлітковому віці.

Б через деструктивні явища в соціально-економічній сфері багато чоловіків неспроможні заробляти, утримувати сім'ю.

В превальовано становище жінок

Тенденцією розвитку масової сексуальної культури сьогодні є:

А вестернізація

Б моральність

В рівняння на минулі часи

Вперше жінки потрапили до університетів Європи:

А	в другій половині XIX століття
Б	на початку XX століття
В	початок XIX століття

Центрами жіночої освіти в яку епоху були монастирі:

А середньовіччя

Б новий час

В епоха Ренесансу

Gender Studies були започатковані в :

А Сполучених Штатах Америки

Б Україні

В Франції

Кому належить думка про те, що чоловіче властиве чоловікові, жіноче – жінці, а відхилення від цієї норми є симптомом психічного розладу

А Зігмунду Фройдю

Б Девізу Майерсу

В Шону Берну

Поліандрія – це :

А форма шлюбу, в якому жінка може мати двох або більше чоловіків.

Б форма шлюбу, в якому чоловік може одночасно мати більше, ніж одну дружину.

В форма шлюбу, в якому кожному з подружжя дозволяється мати тільки одного партнера.

Головні функції сім'ї:

А репродуктивна, виховальна, господарчо-економічна.

Б естетична, економічна, виховна.

В управлінська, виховна, господарська.

Продовжить перелік стереотипних уявлень суспільства, які допомагає подолати гендерне бачення проблеми:

а) жінки – це слабка стать, яка реалізовує свої можливості у приватній сфері;

б) більшість чоловіків схильні до агресії;

в) жінки не здатні займати керівні посади;

г) чоловікам притаманна змагальність та амбіційність.

д)

30. Гендерний вимір дійсності ставить під сумнів непохитність тези «Анатомія – доля людини», а звідси – залежність становища жінки та чоловіка від їх «природного призначення». Кому із відомих постатей належить ця цитата:

а) Сократу;

б) З. Фрейду;

в) С. Бовуар;

г) Аристотелю.

II. рівень інтеграції

- Доведіть необхідність упровадження гендерного підходу в освітню галузь.
- Розкрийте зміст дефініцій «гендер», «гендерний підхід», «гендерний підхід в педагогіці».
- Назвіть і охарактеризуйте основні шляхи подолання сексизму.
- Дайте визначення поняттям: «гендерна педагогіка», «гендерна ідентичність», «гендерні ролі», «гендерна асиметрія».
- Розкрийте зміст поняття «гендер» в розумінні західних дослідників та науковців Східної Європи.
- Назвіть традиційні уявлення про мужність? Який стереотип мужності та образ «Я» у підлітків?
- Викладіть принципи феміністської концепції освіти.
- Дайте визначення поняття «фемінізація».
- Назвіть причини фемінізації освіти і науки у XXI ст. Як Ви вважаєте, які її наслідки?
- Визначте гендерні аспекти вивчення довготривалості життя людини.
- Вкажіть на схожість та відмінності між чоловіками та жінками в емоційній та інтелектуальній сфері.
- Поясніть, в чому полягає альтернативний підхід, міждисциплінарний, означений терміном як Women's studies (жіночі дослідження, жіночі студії).
- Проаналізуйте сучасні теорії чоловічої та жіночої сексуальності.
- У чому полягає критика соціобіологізаторського напрямку феміністськими дослідниками.
- Дайте визначення поняттям: стать, роль, ідентичність, маскуліність та фемінність як головним категоріям соціалізації.
- Проаналізуйте головні стратегії гендерного виховання.
- Викладіть основні аргументи на захист та критику роздільного навчання і виховання.
- Визначте особливості соціалізації хлопчиків.
- Охарактеризуйте соціальні аспекти батьківства.
- Назвіть статеві особливості соціально-психологічної адаптації людей похилого віку.
- Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
- Визначте статеві відмінності в моральній сфері хлопчиків та дівчат.
- Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
- Визначте статеві відмінності в моральній сфері хлопчиків та дівчат.
- Визначте особливості соціалізації дівчаток.
- Розкрийте особливості соціалізації хлопчиків.
- Розкрийте поняття гендерної соціалізації, гендерної ролі, гендерної ідентичності.
- Проаналізуйте дві моделі організації шкільного навчання (американська, європейська). На яких ідеологіях вони ґрунтуються?
- Назвіть особливості гендерних конфліктів та насилля в сім'ї.
- Визначте особистісні та соціальні аспекти батьківської та материнської ролі.

III. творчий рівень

1. Проаналізуйте гендерні аспекти адаптації до педагогічної професії.
2. Охарактеризуйте основні форми, методи і засоби підготовки педагогів до основ гендерної освіти.
3. Розкрийте специфіку гендернозорієнтованої підготовки майбутніх учителів.
4. Поясніть, у чому полягає сутність підготовки майбутніх педагогів до основ гендерної освіти.
5. У чому полягає методика підготовки майбутніх учителів до основ гендерної освіти.
6. Розкрийте зміст і напрями професійної підготовки педагогів до основ гендерної освіти.
7. Розкрийте сутність і гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя.
8. У чому полягає готовність учителя до гендерного виховання. Назвіть критерії готовності.
9. Назвіть умови підготовки майбутнього учителя до основ гендерної освіти.
10. Розкрийте співвіднесення понять «гендерна культура» і «гендерна компетентність» вчителя.
11. Якими суперечностями зумовлено формування гендерної компетентності педагога? Наведіть приклади.
12. Розкрийте модель педагогічної культури вчителя на основі поєднання компетентнісного і гендерного підходів.
13. У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.

14. Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.
15. Удосконалення педагогічної культури вчителів на основі гендерного компоненту включає кілька етапів. Назвіть і охарактеризуйте їх.
16. Розкрийте сутність гендерного підходу у вивченні сім'ї як осередку виховного процесу.
17. Охарактеризуйте стратегії гендерного виховання як педагогіки рівності.
18. Розкрийте гендерні аспекти адаптації студентів.
19. У чому сутність гендерної ідентифікації в підлітковому віці.
20. Розкрийте роль біологічних факторів у формуванні гендерної ідентичності.
21. Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
22. Проаналізуйте особистісні та соціальні аспекти батьківської і материнської ролі.
23. Назвіть принципи впровадження гендерно чутливої педагогіки в Україні?
24. Розкрийте зв'язок теорії соціального наування з психологією статевих відмінностей.
25. У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.
26. Розкрийте модель педагогічної культури вчителя на основі поєднання компетентнісного і гендерного підходів.
27. Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.
28. У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.
29. Розкрийте досвід діяльності жінок у сфері освіти.
30. Назвіть причини фемінізації освіти і науки у XXI ст.

Варіант 1

1. Продовжить перелік стереотипних уявлень суспільства, які допомагає подолати гендерне бачення проблеми:
 - а) жінки – це слабка стать, яка реалізує свої можливості у приватній сфері;
 - б) більшість чоловіків схильні до агресії;
 - в) жінки не здатні займати керівні посади;
 - г) чоловікам притаманна змагальність та амбіційність.
 - д)
2. Проаналізуйте дві моделі організації шкільного навчання (американська, європейська). На яких ідеологіях вони ґрунтуються?
3. Поясніть, у чому полягає сутність підготовки майбутніх педагогів до основ гендерної освіти.

Варіант 2

- Тенденцією розвитку масової сексуальної культури сьогодні є:
 - А • вестернізація;
 - Б • моральність;
 - В • рівняння на минулі часи.
- Якими суперечностями зумовлено формування гендерної компетентності педагога? Наведіть приклади.

Варіант 3

1. Центрами жіночої освіти в яку епоху були монастирі:
 - А середньовіччя;
 - Б новий час;
 - В епоха Ренесансу;
- Назвіть і охарактеризуйте основні шляхи подолання сексизму.
3. Проаналізуйте гендерні аспекти адаптації до педагогічної професії.

Варіант 4

1. Розкрийте зміст поняття «гендер» в розумінні західних дослідників та науковців Східної Європи.
2. У чому сутність гендерної ідентифікації в підлітковому віці.
3. Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.

Варіант 5

1. Дайте визначення поняття «фемінізація».
2. Розкрийте сутність гендерного підходу у вивченні сім'ї як осередку виховного процесу.
3. Охарактеризуйте основні форми, методи і засоби підготовки педагогів до основ гендерної освіти.

Варіант 6

1. Назвіть принципи феміністської концепції освіти.
2. Проаналізуйте сучасні теорії чоловічої та жіночої сексуальності.
3. Розкрийте модель педагогічної культури вчителя на основі поєднання компетентнісного і гендерного підходів.

Варіант 7

1. Вперше жінки потрапили до університетів Європи:

А в другій половині XIX століття;

Б на початку XX століття;

В початок XIX століття;

Охарактеризуйте принципи впровадження гендерно чутливої педагогіки в Україні?

3. Розкрийте співвіднесення понять «гендерна культура» і «гендерна компетентність» вчителя.

Варіант 8

1. Основні функції сексуальності:

А біологічна, психологічна, соціальна.

Б репродуктивна, перцептивна, когнітивна

В фізіологічна, емоційна, комунікативна

Розкрийте досвід діяльності жінок у сфері освіти.

3. Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.

Варіант 9

1. Гендерні ролі – це :

А система соціальних стандартів, вказівок, нормативів, очікувань, яким людина повинна відповідати, щоб її визнали як хлопчика (чоловіка) чи дівчинку (жінку)

Б стандартна поведінка особистості як представника своєї статі.

В співвідношення біологічного та соціального в природі людини.

У чому полягає критика соціобіологізаторського напрямку феміністськими дослідниками.

3. Розкрийте модель педагогічної культури вчителя на основі поєднання компетентнісного і гендерного підходів.

Варіант 10

1. Тенденцією розвитку масової сексуальної культури сьогодні є:

А вестернізація;

Б моральність;

В рівняння на минулі часи.

Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.

3. У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.

Варіант 11

1. Визначте гендерні аспекти вивчення довготривалості життя людини.
2. Визначте статеві відмінності в моральній сфері хлопчиків та дівчат.

3. Розкрийте специфіку гендернозорієнтованої підготовки майбутніх учителів.

Варіант 12

1. Проаналізуйте головні стратегії гендерного виховання.
2. Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
3. Назвіть умови підготовки майбутнього учителя до основ гендерної освіти.

Варіант 13

1. Гендер – це:

А інтегральне поняття, що об'єднує всю сукупність біологічних, фізіологічних характеристик, на основі яких людину вважають жінкою (дівчиною) чи чоловіком (хлопчиком).

Б соціальна особливість статі людини на відміну від біологічної статі (sex), соціально-рольовий статус, який визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності.

В зразки поведінки жінок і чоловіків, які ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.

Дайте визначення поняттям: стать, роль, ідентичність, маскуліність та фемініність як головним категоріям соціалізації.

3. У чому полягає готовність учителя до гендерного виховання. Назвіть критерії готовності.

Варіант 14

1. Викладіть основні аргументи на захист та критику роздільного навчання і виховання.
2. Визначте особистісні та соціальні аспекти батьківської та материнської ролі.
3. У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.

Варіант 15

1. Центрами жіночої освіти в яку епоху були монастирі:

А середньовіччя;

Б новий час;

В епоха Ренесансу;

Поясніть роль біологічних факторів у формуванні гендерної ідентичності.

3. Розкрийте сутність і гендерні особливості педагогічної культури сучасного вчителя.

Варіант 15

1. Центрами жіночої освіти в яку епоху були монастирі:

А середньовіччя;

Б новий час;

В епоха Ренесансу;

Розкрийте зв'язок теорії соціального наування з психологією статевих відмінностей.

3. Удосконалення педагогічної культури вчителів на основі гендерного компоненту включає кілька етапів. Назвіть і охарактеризуйте їх.

Варіант 16

1. Назвіть статеві особливості соціально-психологічної адаптації людей похилого віку.
2. Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.
3. У чому полягає методика підготовки майбутніх учителів до основ гендерної освіти.

Варіант 17

1. Гендерний вимір дійсності ставить під сумнів непохитність тези «Анатомія – доля людини», а звідси – залежність становища жінки та чоловіка від їх «природного призначення». Кому із відомих постатей належить ця цитата:
 - а) Сократу;
 - б) З. Фрейду;
 - в) С. Бовуар;
 - г) Аристотелю.
2. Назвіть особливості гендерних конфліктів та насилля в сім'ї.
3. Розкрийте зміст і напрями професійної підготовки педагогів до основ гендерної освіти.

Варіант 18

1. Вкажіть на схожість та відмінності між чоловіками та жінками в емоційній та інтелектуальній сфері.
2. Розкрийте досвід діяльності жінок у сфері освіти.
3. Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.

Варіант 19

1. Дайте визначення поняття «фемінізація».
2. Розкрийте сутність гендерного підходу у вивченні сім'ї як осередку виховного процесу.
3. Охарактеризуйте основні форми, методи і засоби підготовки педагогів до основ гендерної освіти.

Варіант 20

1. Дайте визначення поняттям: «гендерна педагогіка», «гендерна ідентичність», «гендерні ролі», «гендерна асиметрія».
2. Назвіть і охарактеризуйте основні шляхи подолання сексизму.
3. Проаналізуйте гендерні аспекти адаптації до педагогічної професії.

Варіант 21

1. Дайте визначення поняттям: «гендерна педагогіка», «гендерна ідентичність», «гендерні ролі», «гендерна асиметрія».
2. Назвіть і охарактеризуйте основні шляхи подолання сексизму.
3. Проаналізуйте гендерні аспекти адаптації до педагогічної професії.

Варіант 22

1. Назвіть причини фемінізації освіти і науки у XXI ст. Як Ви вважаєте, які її наслідки?
2. Охарактеризуйте принципи впровадження гендерно чутливої педагогіки в Україні?
3. Розкрийте співвіднесення понять «гендерна культура» і «гендерна компетентність» вчителя.

Варіант 23

1. Розкрийте зміст дефініцій «гендер», «гендерний підхід», «гендерний підхід в педагогіці».
2. Охарактеризуйте стратегії гендерного виховання як педагогіки рівності.
3. Якими суперечностями зумовлено формування гендерної компетентності педагога? Наведіть приклади.

Варіант 24

1. Гендерна стратифікація – це :

А ієрархічний розподіл в суспільстві економічних та соціальних ресурсів по статевій належності.

Б це рівне оцінювання суспільством подібностей і відмінностей між чоловіком і жінкою та розрізнення ролей, які вони відіграють.

- В процес, спрямований на формування якостей, рис і властивостей, що визначають необхідне суспільству ставлення людини до представників іншої статі, рівноправні соціальні взаємини статей.

Розкрийте необхідність упровадження гендерного підходу в освітню галузь.

3. Поясніть, у чому полягає сутність підготовки майбутніх педагогів до основ гендерної освіти.

Варіант 25

1. Гендерна соціалізація – це:

- А ієрархічний розподіл в суспільстві економічних та соціальних ресурсів по статевій належності.
- Б соціальна особливість статі людини на відміну від біологічної статі (sex), соціально-рольовий статус, який визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності.
- В процес засвоєння людиною соціальної ролі, визначеної для неї суспільством від народження, в залежності від того, чоловіком чи жінкою вона народилась.

Проаналізуйте головні стратегії гендерного виховання.

3. Охарактеризуйте умови підготовки майбутнього учителя до основ гендерної освіти.

Варіант 26

1. Фемінність – це :

- А характерні форми поведінки, що їх очікують від особи жіночої статі у будь-якій культурі.
- Б захист політичних, економічних, соціальних прав жінок.
- В утвердження переваги однієї статі над іншою.

Поясніть, у чому полягає відмінність у методологічних позиціях пізнання між традиційним статево-рольовим підходом і гендерним теоретичним напрямом.

3. Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.

Варіант 27

1. Вперше жінки потрапили до університетів Європи:

- А в другій половині XIX століття;
- Б на початку XX століття;
- В початок XIX століття;

Проаналізуйте зарубіжний досвід роздільного навчання і виховання.

3. Назвіть і охарактеризуйте компоненти структури гендерної компетенції вчителя.

Варіант 28

1. Сексизм – це:

- А ідеологія і практика дискримінації людини за ознакою статі.
- Б форма сексуальної девіації.
- В співвідношення біологічного та соціального в природі людини.

Назвіть головні інститути соціалізації в дитинстві.

3. У чому полягає методика підготовки майбутніх учителів до основ гендерної освіти.

Варіант 29

1. Тенденцією розвитку масової сексуальної культури сьогодні є:

- А вестернізація;
- Б моральність;
- В рівняння на минулі часи.

Викладіть основні аргументи на захист та критику роздільного навчання і виховання.

3. У чому полягають гендерні компетенції педагога, виділені в моделі його педагогічної культури.

Варіант 30

1. Гендерний вимір дійсності ставить під сумнів непохитність тези «Анатомія – доля людини», а звідси – залежність становища жінки та чоловіка від їх «природного призначення». Кому із відомих постатей належить ця цитата:

- а) Сократу;
- б) З. Фрейду;
- в) С. Бовуар;
- г) Аристотелю.

2. Охарактеризуйте принципи впровадження гендерно чутливої педагогіки в Україні?

3. Розкрийте співвіднесення понять «гендерна культура» і «гендерна компетентність» вчителя.

Критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Сума балів за всі види навчальної діяльності за 100-бальною шкалою	Форма семестрового контролю <i>залік</i>
	Значення оцінки
90 – 100	зараховано
75-89	
60-74	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

навчальних досягнень з навчальної дисципліни «Гендерний підхід у педагогіці»
підготовки магістра за спеціальністю 011 Освіта, педагогічні науки

Рівні компетентності	Бали	Оцінка	Зміст критеріїв оцінювання
Низький (фрагментарний)	0-59	незадовільно	* ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні р
			* ознайомлений і відтворює навчальний матеріал на
			* ознайомлений і відтворює навчальний матеріал н завершену частину змісту навчальної дисципліни
Елементарний (репродуктивний)	60-74	задовільно	* ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює
			* володіє навчальним матеріалом на репродуктивн мислення
			* володіє навчальним матеріалом на репродуктивн зіставлення та узагальнення
Достатній (частково-пошуковий)	75-89	добре	* володіє навчальним матеріалом, уміє зіставляти т

			* володіє навчальним матеріалом, уміє робити власну навчально-виховну роботу у вищій школі
			* володіє навчальним матеріалом, уміє обґрунтовувати проблем теорії і практики вищої освіти
Високий (дослідницький)	90-100	відмінно	* має ґрунтовні знання, підтверджує теоретичні висновки, виявляє творчий підхід до вирішення проблем вищої освіти
			* має ґрунтовні знання, аргументує власні думки, обізнаний з науково-педагогічною літературою
			* глибоко розуміє поставлені проблеми, вміє порівнювати, обізнаний із сучасними теоретичними

**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
за результатами аудиторної роботи
(максимально 2 бали за одне аудиторне заняття)**

К-ть балів	Критерії оцінки
1,6-2	Високий (недоліки відсутні або є незначущими) рівень досягнення результатів навчання за темою заняття, активна участь в обговоренні теоретичних питань, правильне виконання практичних завдань. Достатній (з окремими недоліками) рівень досягнення результатів навчання за темою заняття, активна участь в обговоренні теоретичних питань, загалом правильне виконання практичних завдань з окремими помилками, які студент самостійно усуває.
0,5-1,5	Мінімально достатній рівень досягнення результатів навчання за темою заняття, рівень участі в обговоренні теоретичних питань низький, відповіді на питання часткові, наявний ряд недоліків у виконанні практичних завдань, які студент усуває за допомогою викладача.
0,1-0,4	Недостатній рівень засвоєння навчального матеріалу за темою заняття, студент не бере участі в обговоренні теоретичних питань, відповіді на питання невірні або відсутні, практичне завдання не виконане. Результати навчання за темою практично відсутні.
0	Студент відсутній на занятті. Матеріалів самостійної роботи не подав.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
за результатами самостійної роботи**
(максимально 2 бали за самостійну роботу за однією темою)

К-ть балів	Критерії оцінки	Примітки
1,1-2	Високий (недоліки відсутні або є незначущими) рівень виконання завдань самостійної роботи. Завдання виконані в повному обсязі, форма їхнього представлення є оптимальною. Усна/ письмова перевірка засвідчила високий / достатній рівень результатів навчання за тематикою самостійної роботи	1. Студент може передати викладачеві виконані завдання СР певного заняття, якщо планує не бути присутнім на ньому. 2. За невчасне подання звіту про виконання завдань СР студент отримує половину балів 3. Усна, письмова перевірка результатів СР відбувається лише на занятті
0,6-1	Достатній рівень (з окремими недоліками) рівень виконання завдань самостійної роботи. Завдання виконані в повному обсязі, проте окремі з них містять неточності та потребують корекції або доповнення. Усна/ письмова перевірка засвідчила високий/ достатній рівень результатів навчання за тематикою самостійної роботи	
0,1-0,5	Мінімально достатній рівень виконання завдань самостійної роботи. Завдання виконані не всі або не повному обсязі, містять помилки, недоліки, потребують доопрацювання та доповнення. Усна/ письмова перевірка засвідчила мінімально достатній рівень результатів навчання за тематикою самостійної роботи.	
0	Студент не подав матеріалів самостійної роботи. Усна/ письмова перевірка засвідчила недостатній рівень результатів навчання за тематикою самостійної роботи. Студент не брав участі в усній/письмовій перевірці результатів самостійної роботи.	

**Критерії оцінювання
виконання Модульної контрольної роботи:**
(максимально 12 балів за результатами виконання МКР)

К-ть балів за одне завдання	Критерії оцінки	Примітки
12	Виконане завдання загалом не містить недоліків або містить незначні недоліки, які не мають принципового значення та свідчать про високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни.	За невчасне подання МКР студент отримує половину балів.
10-11	Виконане завдання містить незначні недоліки, що не мають принципового значення та засвідчують достатній рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни.	
6-9	Виконане завдання має ряд недоліків, проте дозволяє оцінити його рівень як мінімально-достатній щодо досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни	

1-5	Виконане завдання має ряд суттєвих недоліків, констатується відсутність елементів правильних відповідей або наявність лише окремих їхніх елементів, що є підставою оцінити як недостатній рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни	
0	Завдання не виконане.	

Критерії оцінювання виконання Комплексної контрольної роботи:

(максимально 100(33+33+34) балів за результатами виконання ККР)

К-ть балів за одне завдання	Критерії оцінки
28-33 (34)	Виконане завдання загалом не містить недоліків або містить незначні недоліки, які не мають принципового значення та свідчать про високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни.
22-27	Виконане завдання містить незначні недоліки, що не мають принципового значення та засвідчують достатній рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни.
18-22	Виконане завдання має ряд недоліків, проте дозволяє оцінити його рівень як мінімально-достатній рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни
1-17	Виконане завдання має ряд суттєвих недоліків, констатується відсутність елементів правильних відповідей або наявність лише окремих їхніх елементів, що є підставою оцінити як недостатній рівень досягнення результатів навчання з навчальної дисципліни
0 балів	Завдання не виконане.